

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
30 manata
görə 4 uşaq
atasını
öldürdü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27-29 yanvar 2024-cü il Şənbə № 16 (8389) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sülh danışıqlarına
AŞ PA-dan öldürücü zərbə

Qərb platforması özünü bitirdi

yazısı səh.5-də

Global qaz tələbatı
gələn il 2,5% artacaq

yazısı səh.2-də

Səfirliyimizə hücumdan
1 il ötdü-Iran terrorçunu
niyə cəzalandırmır...

yazısı səh.4-də

Rövşən Məhərramov:

"Aparıcı ölkələr dünya
müharibəsinə ciddi
hazırlıq görməkdədir"

yazısı səh.13-də

Türkü aşağılayan rus
"tarixçi"yə sərt cavab -
türklər dövlət quranda...

yazısı səh.4-də

ABŞ Gümrüdə təhlükəli
biolaboratoriya yaradır - təhdid...

yazısı səh.6-da

Qəzza zolağında ölənlərin
sayı 26 mini keçib

yazısı səh.13-də

Şoyqu:

"Rusiya silah-sursat
istehsalını dəfələrlə artırıb"

yazısı səh.6-da

Neft-qaz kəmərlərinə
dair eybəcər plan

yazısı səh.11-də

Dəm qazı iki qardaşı
öldürdü - kabus daha
neçə canlar alacaq...

yazısı səh.12-də

İRƏVANDAN SƏRSƏM İDDİA - KONSTITUSİYA SAYIQLAMASI

Mirzoyan deyib ki, Ermənistan və Azərbaycan bir-birinin konstitusiyalarında sülhə qarşı hüquqi problem görür; XİN başçısı AXC dövrünə eyham vurur - bu müddəa Ermənistana qarşı ərazi iddiası kimi yozula bilərmi? yazısı səh.8-də

Zəfər seçkisi - Qərb riyakarlığına vurulacaq "tərsşillə"

Mövcud reallıqlarda səsverməyə getmək hər birimizin təkə vətəndaşlıq vəzifəsi yox, eyni zamanda dövlət, millət və gələcək nəsillər qarşısında tarixi, mənəvi və vəfa borcudur... yazısı səh.5-də

Sahib Məmmədov:
"Avropa Şurası
heç də
müqəddəs
məqsədlər üçün
yaranmayıb"

yazısı səh.9-da

Taleh Kazımov:
"Strategiya
vətəndaşların güclü
və dayanıqlı maliyyə
sistemindən
 faydalanmaq
imkanlarını daha da
artıracaq"

yazısı səh.10-da

AŞ PA-nın şantaj
siyasətinin
ifşası - qətnamə
müəllifi şok
faktlar açıqladı

yazısı səh.7-də

Qaribaşvili: "Azərbaycan-Ermənistan dialoguna böyük nikbinliklə baxırıq"

Gürcüstan Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhə töhfə verməyə hazırdır.

APA-nın Tbilisi müxbiri xəbər verir ki, bunu Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili Tbilisidə ermənistanlı həmkarı Nikol Paşinyanla görüşdən sonra mətbuata birgə açıqlamasında deyib.

"Biz hər zaman bütün region ölkələrinin və xalqlarının xeyrinə olacaq davamlı sülhün bərqərar olmasına töhfə verməyə hazır olmuşuq. Biz Azərbaycan və Ermənistan arasında davam edən dialoqa böyük nikbinliklə baxırıq. Ümid edirəm ki, ölkələr tezliklə sülh sazişi imzalayacaqlar. Bu razılaşma, şübhəsiz ki, regionda sülhü möhkəmləndirəcək", - İrakli Qaribaşvili bildirib.

Qlobal qaz tələbatı gələn il 2,5% artacaq

Beynəlxalq Enerji Agentliyi (IEA) 2024-cü il üçün qlobal qaz tələbatı ilə bağlı proqnozunu açıqlayıb.

Bu barədə "APA-Economics" Agentliyin qaz bazarına dair hesabatına istinadən xəbər verir.

Proqnoza əsasən, gələn il qlobal qaz tələbatı 2,5% və ya 100 mlrd. kubmetr artaraq 4,19 trln. kubmetr təşkil edə bilər.

Hesabatla görə, 2024-cü ildə mayeləşdirilmiş təbii qaz (LNG) tədarüklərindəki artım məhdu olacaq və cəmi 3,5% və ya 18 mlrd. kubmetr həcmində çoxalacaq.

Qaza tələbatın artmasının sənaye, eləcə də yaşayış və ticarət sektorları üzrə istehlakdan qaynaqlanacağı gözlənilir.

30 manata görə 4 uşaq atasını öldürdü

Gəncədə 37 yaşlı kişinin qətlə yetirilməsinin bəzi təfərrüatları məlum olub.

APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, qətlə yetirilən 1987-ci il təvəllüdlü Vasif Həsənovun hadisəni törədən 1996-cı il təvəllüdlü Yaqub Həsənova 30 manat borcunun olduğu, qətlin bu səbəbdən baş verdiyi bildirilir.

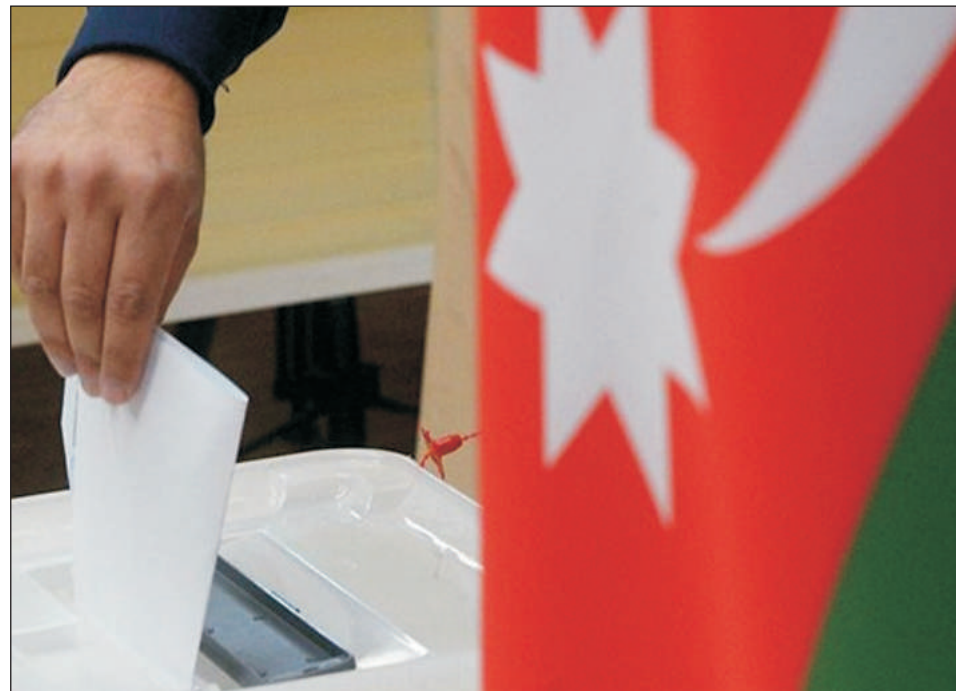
Məlumatla görə, buna görə Yaqub Həsənov ötən gün Vasif Həsənovun yaşadığı ünvana gələrək ona zəng edib və çölə çağırıb. Bu zaman onların arasında mübahisə yaranıb.

Mübahisə zamanı Yaqub Həsənovun Vasif Həsənovun qarın nahiyəsinə bıçaqla vurduğu bildirilir.

Vasif Həsənov xəstəxanaya aparılsa da, onun öldüyü məlum olub.

Qətlə yetirilən 37 yaşlı V.Həsənov ailəli olub, 4 övladı var.

Prezident seçkilərində 3 təşkilat "exit-poll" keçirəcək

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) dünən keçirilən iclasında növbədən-kənar prezident seçkilərində "exit-poll" keçirmək üçün akkreditasiya ilə əlaqədar 3 təşkilatın müraciətinə baxılıb.

APA-nın xəbərinə görə, məsələ barədə MSK sədrinin müavini Rövzət Qasımov məlumat verib.

Qeyd edilib ki, növbədən-kənar prezident seçkilərində "exit-poll" keçirmək üçün akkreditasiya ilə əlaqədar Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası, Rəy Monitorinq Mərkəzi 33 seçki dairəsi üzrə 200 seçki məntəqəsində, "Sosioloji Tədqiqatlar Mərkəzi"

lərini MSK-ya təqdim edib. Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası "exit-poll"-u ABŞ-ın "ORACLE ADVISORY GROUP" təşkilatı ilə birgə keçirmək niyyətindədir.

Məsələ səsverməyə çıxarılıb və həmin təşkilatların akkreditasiyaya alınması barədə qərar qəbul edilib.

Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası ABŞ-ın "ORACLE ADVISORY GROUP" təşkilatı ilə birgə 40 seçki dairəsi üzrə 500 seçki məntəqəsində, Rəy Monitorinq Mərkəzi 33 seçki dairəsi üzrə 200 seçki məntəqəsində, "Sosioloji Tədqiqatlar Mərkəzi"

MMC 25 seçki dairəsi üzrə 125 seçki məntəqəsində "exit-poll" keçirməyi planlaşdırır.

Xatırladaq ki, "Azərbaycan Respublikasında seçkilərdə "exit-poll" keçirən təşkilatların akkreditasiyası Qaydaları"nın 2.3-cü bəndinə əsasən, Mərkəzi Seçki Komissiyası səsvermə gününə ən azı 10 gün qalanadək "exit-poll" keçirmək üçün müraciət etmiş təşkilatların akkreditasiyası barədə qərar qəbul etməlidir.

Növbədən-kənar prezident seçkiləri ilə əlaqədar bu müddət 2024-cü il yanvarın 28-dək olan dövrü əhatə edir.

BƏM İsrailə qarşı soyqırımı iddiası üzrə qərarını elan etdi

Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (BƏM) Cənubi Afrika Respublikasının (CAR) İsrailə qarşı qaldırdığı soyqırımı iddiası üzrə müvəqqəti qərarını açıqlayıb.

APA BBC-yə istinadən xəbər verir ki, məhkəmə Qəzza şəhərinin soyqırımına görə İsrailə qarşı irəli sürülən ittihamların "ağlabatan səviyyədə sübuta yetirildiyi" qərarını verib.

BƏM İsraildən Qəzza zolağında soyqırımı törədilməsinin qarşısını almaq üçün bütün tədbirləri görməsinə tələb edib.

Bununla belə, məhkəmə CAR-ın dərhal atəşkəs tətbiq edilməsi istəyi ilə razılaşmayıb.

Qeyd edək ki, BƏM-in qərarı müvəqqəti xarakter daşıyır və iş üzrə yekun qərarın qəbul edilməsi bir neçə il çəkə bilər.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi Cənubi Afrika Respublikasının Qəzzada müharibə aparmasına görə İsrailə qarşı qaldırdığı soyqırımı iddiasına baxmağa başlayıb.

İş üzrə İsrail Holokostdan sonra qəbul edilmiş 1948-ci il Soyqırımı Konvensiyasını pozmaqda ittiham edilir.

Natiq Məmmədliyə MEDIA-da yüksək vəzifə verildi

Medianın İnkişafı Agentliyinin Müşahidə Şurasının birinci iclası keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, iclasda Müşahidə Şurasının sədri Dağbəyi İsmayilov, Müşahidə Şurasının üzvləri Vüqar Əliyev, Şəfəq Mehərrəliyeva, Sevil Mikayılova, Elçin Şıxlı və Agentliyin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilov iştirak ediblər.

İclası giriş sözü ilə açan Müşahidə Şurasının sədri Dağbəyi İsmayilov vurğulayıb ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan mediasında islahatlar davam etməkdədir. Bu yeni mərhələdə medianın inkişafının dəstəklənməsi, media sahəsində mütəxəssislər hazırlanması və onların əlavə təhsilinin təşkili, audiovizual, çap, onlayn media subyektlərinin və informasiya agentliklərinin, habelə jurnalistlərin və digər media işçilərinin fəaliyyətinin, eləcə də media sahəsində yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının və innovasiyaların tətbiqinin stimullaşdırılması qarşıda duran əsas çağırışlardır.

İclasda Medianın İnkişafı Agentliyinin 2023-cü il üzrə fəaliyyətinə dair illik hesabat Müşahidə Şurasının diqqətinə təqdim edilib və qəbul olunub, görülən işlər, habelə islahatların gələcək mərhələləri və perspektivləri barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra Agentliyin Nizamnaməsinə uyğun olaraq İcraçı direktorun təqdimatı əsasında Natiq Məmmədlinin İcraçı direktorun müavini vəzifəsinə təyin edilməsi məsələsi səsverməyə çıxarılıb və təsdiq olunub.

Bununla yanaşı, Müşahidə Şurası Medianın İnkişafı Agentliyinin strukturunu təsdiqləyib və Agentliyin Naxçıvan Regional İdarəsinin yaradılması barədə qərar qəbul edib.

Kreml MDB ölkələrini dollardan imtinaya çağırır - Bakının seçimi

Rusiya ilə milli valyutalarla ticarət Azərbaycan üçün problem yaratmır

Ukraynadakı işğalçı müharibəyə görə Qərbin ağır sanksiyaları ilə üzləşən Rusiya getdikcə sərfləşən məhdudiyyətlərdən qurtulmaq üçün müxtəlif yollara əl atır. Bu yolların biri də Qərb valyutalarından asılılığı azaltmaq üçün ticarət tərəfdaşları ilə milli valyutalarla əməliyyatlara keçməkdir. Rusiya getdikcə daha çox ölkə ilə ticarəti dollar-avro cütüyündən kənar valyutalara keçirir. Prezident Vladimir Putin dəfələrlə müxtəlif səviyyələrdə dollar və avrodan uzaqlaşmağın gərəkdiyini bəyan edib. Rusiya ən yüksək səviyyədə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, BRİKS, Avrasiya İqtisadi İttifaqı, MDB və sair platformalar daxilində milli valyutalarla ticarətə keçidə nail olmağa çalışır.

Bu günlərdə Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Aleksandr Pankin Minskə MDB-nin daimi nümayəndələrinin görüşündən əvvəl jurnalistlərlə söhbətində qurumda Rusiyanın sədrliyinin prioritetləri haqda danışarkən milli valyutalarla əməliyyatlarla keçiddən danışmışdı...

2022-ci ildən bəri Rusiyanın aktiv şəkildə irəlilətməyə çalışdığı təşəbbüs BRİKS ölkələrinin vahid valyutasının formalaşdırılmasıdır. Lakin birlik daxilində əksəriyyət bu təşəbbüslə skeptik yanaşırlar. Xüsusilə də Çin və Hindistan tərəfdən təşəbbüslə etinasız münasibət diqqəti cəlb edir. Bu ölkələr vahid valyutanın formalaşdırılması barədə orta səviyyədə belə hansısa müsbət mövqə sərgiləmir.

Rusiyanın maliyyə naziri Anton Siluanov "İzvestiya"ya müsahibəsində BRİKS-in vahid valyutasını gələcəyin məhsulu adlandırır. O əlavə edib ki, 2024-cü ildə Rusiyanın birliyə sədrlik edəcəyi zaman Rusiya gündəminin əsas mövzularından biri hesablaşmalar və rəqəmsal maliyyə aktivlərindən istifadə məsələsi olacaqdır. Siluanovun sözlərinə görə, assosiasiya ölkələri etibarsız olduğu üçün dollar və avrodan istifadə etmir.

Rusiyanın iqtisadi inkişaf nazirinin müavini Dmitri Volvaçin dediyinə görə, 2023-cü ildə Rusiyanın ticarət hesablaşmalarında rublun və dost ölkələrin valyutalarının payı ixracda 76 faizə, idxalda isə 72 faizə çatıb və bu artım 2024-cü ildə də davam edəcək.

Rusiya Mərkəzi Bankının məlumatlarına əsasən 2023-cü ilin əvvəlindən oktyabr ayına qədər Rusiyanın ixrac ödənişlərində dollar və avronun payı demək olar ki, yarıya qədər - 48,6 faizdən 24,7 faizə qədər azalıb. Eyni dövrdə ixrac daxilolmalarında "dost" ölkələrin valyutalarının payı iki dəfədən çox artaraq 37 faizə çatıb. Yuan "dost" ölkələrin valyutalarının payında əsas yeri tutub - oktyabr ayına qədər ixrac üçün bütün ödənişlərin 33 faiz Çin valyutası ilə həyata keçirilib. Tənzimləyicinin məlumatlarına görə, oktyabrda Rusiya məhsullarının tədarükü üçün ödənişlərdə rublun payı 38 faiz səviyyəsində olub. Mərkəzi Bank dünya regionları üzrə ixracə görə ödənişlərin statistikasını da təqdim edib. İlin əvvəlindən Afrika ölkələri ödənişlərdə dollar və avrodan istifadəni 3 dəfə azaldıb.

Dünya bazarlarının, ticarətinin, maliyyələşmənin istinad etdiyi ABŞ valyutası olan dollardan kənarlaşmağı yalnız Rusiya deyil, Qərbin sanksiyaları ilə üzləşən digər dövlətlər - İran, Venesuela və digərləri də arzulayır. Bu hədəf açıq elan olunmasa belə, dünyanın ikinci iqtisadiyyatına malik Çində də qarşıya qoyulub. Lakin hələlik dolları əvəzləyəcək hansısa valyuta üfüqdə belə görünmür.

SWIFT sisteminin hesabata əsasən, 2023-cü ilin noyabrında dolların global ödənişlər bazarındakı payı 47,08 faiz təşkil edib. Bu, oktyabr ayı ilə müqayisədə bir qədər azdır (oktyabrda göstərici 47,25 faiz olmuşdu). Valyutaların reytingində

ikinci və üçüncü yerləri ardıcıl olaraq avro və funt sterlinq tutur. Noyabrda beynəlxalq ödənişlərdə avronun istifadəsi 23,36 faizdən 22,95 faizə, funt-sterlinqin istifadəsi isə 7,33 faizdən 7,15 faizə düşüb.

SWIFT hesablamalarına görə, noyabrda yuanın global maliyyə bazarında payı 3,6 faizdən 4,61 faizə yüksəlib. Nəticədə Çin milli valyutası dünya reytingində dördüncü yerdə qərarlaşıb. Yapon yeni isə beşinci mövqeyə düşüb. Onun beynəlxalq ödənişlərdə payı 3,91 faizdən 3,41 faizə qədər azalıb.

Bütövlükdə ABŞ dolları global hesablaşmalarda rəqiblərini xeyli qabaqlayır. Dolların payındakı artımın ilk növbədə avrodan "aldığı" aydın görünür. Avronun hesablaşmalardakı payı rekord həddə düşüb. Əsas Qərb valyutalarının (dollar+avro) ümumi payını götürsək, o, azalır. Noyabrda ikisinin birgə payı 70 faiz olub. 2023-cü ilin iyul ayında bu, 70,9 faiz idi.

Ekspertlər qeyd edirlər ki, əslində, SWIFT sistemi əmtəə ticarətinə deyil, maliyyə aktivlərinin hərəkətinə xidmət edir. Bütün dünya ticarətinin illik həcmi təxminən 32 trilyon qiymətləndirilir. 2021-ci ildə SWIFT sistemi vasitəsilə ödənişlərin həcmi 1400 trilyon dollar təşkil edib. Bu, bütün dünya ticarətindən 40 dəfə çoxdur. Beləliklə, SWIFT sistemi vasitəsilə ödənişlər Qərb maliyyə sisteminin kapitalında (kreditlər, depozitlər, qiymətli kağızlar və s.) ilk növbədə malların deyil, hansı valyutaların hərəkət etdiyini göstərir.

Bundan əlavə, SWIFT-in açıqladığı statistikanın global ticarəti tam əhatə etmədiyi iddia olunur. Xüsusilə ekspertlər 2 ildir Rusiya banklarının əksəriyyətinin bu sistemdən ayrıldığını, BRİKS ölkələri və Türkiyənin milli valyutalara aktiv şəkildə keçid etdiyini, bundan əlavə, kriptovalyuta köçürmələri seqmentinin sürətlə inkişaf etdiyini bildirərək, SWIFT-in statistikasının real vəziyyəti əks etdirmədiyini iddia edirlər.

Dolların ticarət hesablaşmalarındakı payının artması onun global ehtiyatlardakı payının azalması ilə müşayiət olunur. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) son məlumatlarına görə, ABŞ dollarının global mərkəzi bank ehtiyatlarında payı azalmağa davam edir və 2023-cü ilin üçüncü rübündə 59,2 faizə düşüb. Onun arxasınca avro gəlir ki, onun da payı 19,6 faizə düşüb. Yapon yeninin dünya ehtiyatlarındakı payı əvvəlki rübədən 5,3 faizdən bir qədər artaraq 5,5 faizə yüksəlib. Çin yuanı, Britaniya funtu, Kanada dolları və İsveçrə frankının payı faktiki olaraq dəyişməz qalıb.

Rusiya ekspertləri ehtiyatlarda dolların payının azalmasını de-dollarizasiyaya doğru global tendensiyanın bir hissəsi kimi qiymətləndirirlər. Lakin onlar dolların payının elə həmin dollarla ifadə olunan qızılın hesabına azaldığını qeyd etmirlər. Halbuki ehtiyatlarda dollarla ticarət olunan və dollarla ifadə olunan qızılın həcmi artır.

Digər tərəfdən, Rusiyanın xarici ticarətində yüksək paya malik olan yuan, BƏƏ

"Bizə şərt qoydular ki..."

Erkin Qədirli AŞ PA-nın qərarı barədə gizlinləri açıqladı

"Nə özümü, nə də nümayəndə heyətini müdafiə etmək kimi niyyətim var. Nə desəm, qərəz yaranacaq. Amma demək istəyirəm ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti AŞ PA-da ən fəal nümayəndə heyətlərdən biridir. Fəallıq reytingində Azərbaycan 3-cü yerdə idi. Qərarın bizdən qaynaqlanan və bizdən qaynaqlanmayan səbəbləri var. İnsan haqları, demokratiya və s. məqamlar var. Oktyabr ayında qəbul edilən qətnamədə Azərbaycana həyasızcasına böhtan atılıb. Etik təmizləmə, Laçın dəhlizini bağlamaq, dini azadlığa qəddər çəşidli böhtanlar atılıb".

Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirləri Sevinc Telmanqızının təqdimatında TV Musavatın efirində yayımlanan "Canlı debat" verilişində millət vəkili Erkin Qədirli deyib.

O bildirib ki, millət vəkili kimi hər zaman seçki, siyasi məhbuslar və s. barədə məsələləri həm komitə iclaslarında, həm də AŞ PA-da səsləndirib:

"Bu məsələlərə görə neinki Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətini dayandırmaq, Azərbaycanı üzvlükdən də çıxara bilərdilər. Bunun üçün kifayət qədər əsas var idi. Əsas məsələ zamanla bağlıdır. Niyə qərar məhz indi verildi? Birincisi, qərarın Qarabağda əldə olunan qələbə ilə əlaqədar olması doğrudur. AŞ PA-da bu qələbəni həzm edə bilməyənlər çoxdur. Qarabağda ermənilər yaşadığı müddətdə qələbəyə dözümlü yanaşırdılar. Hətta rus sülhməramlılarının gəlişini alqışlayanlar var idi. Onlar Cənubi Qafqazdakı məsələlərdə Rusiya ilə əlbirdirlər. Sentyabrda keçirilən antiterror tədbirləri, ardınca ermənilərin Qarabağı tərk etmək qərarını həzm edə bilmədilər. Bu onların iç üzünü göstərdi. Ötən il iki qətnamə qəbul edildi. Öncə Laçın dəhlizi, daha sonra Ağdam yolu ilə bağlı ittihamlar səsləndi. Heç bir haqlı arqumentimizi qəbul etmirdilər. İkinci biabırçı qətnaməyə 60-dan çox düzəliş verdik".

E.Qədirli qeyd edib ki, qərarın qəbul edilməsinin əsas səbəbi növbədənəkar prezident seçkisi ilə bağlıdır:

"Biz məsələnin bu həddə gələcəyini gözləyirdik. Məhz 19 sentyabr əməliyyatına görə səlahiyyətlərimizin sorğulanacağı gözlənilirdi. ATƏT-in dəvət olunması, AŞ-nin isə dəvət olunmaması onları çox açıqladı. Bizə dedilər ki, AŞ PA-nın nümayəndə heyətini seçkini müşahidə etmək üçün çağırın, qərarı səsverməyə çıxarmayaq. İlk qərar özümüz verdik lakin bəyanatın mətni Bakıya göndərildi və son variant Bakıdan gəldi. Bir sözlə, nümayəndə heyətinin qərarı rəsmi Bakı ilə razılaşdırılıb. AŞ PA biabırçı haqsızlıq etdi".

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
Musavat.com

dirhəmi də dollara bağlıdır. Bu valyutalarla hesablaşmalar da əmtəələrin dollarla qiyməti əsasında həyata keçirilir.

Nəhayət, son 2 ilin təcrübəsi göstərir ki, hesablaşmalarda milli valyutalara keçid heç də uğurlu təcrübə deyil: Hindistanda Rusiya neftinə görə ödənilən 40 milyard dollara yaxın ekvivalentdə rupi toplanıb və neçə aylardır Rusiya şirkətləri həmin vəsaitləri dollara çevirib ölkələrinə çatdırı bilmirlər...

Hələlik Rusiya ətrafındakı kiçik ölkələrlə ticarətini maksimum rubllaşdırmağa çalışır. Bu baxımdan, Azərbaycanla da eyni prosesin getdiyini rahatlıqla söyləmək olar. Hələlik qarşılıqlı hesablaşmalarda manat və rubla üstünlük verilməsi Azərbaycan üçün əlverişlidir. Çünki biz Rusiyadan ora satdığımızdan daha çox mal alırıq. Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK)

hesabatına əsasən 2023-cü ildə Azərbaycan ilə Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi 17,5 faiz artaraq 4,3 milyard dollara çatıb. Bu zaman Azərbaycanın Rusiyaya ixracı 22,7 faiz artaraq 1,1 milyard dollar, Rusiya məhsullarının Azərbaycana tədarükü isə 15,6 faiz artaraq 3,1 milyard dollar təşkil edib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin hesabatında o da göstərilir ki, 2023-cü ilin sonunda Rusiya Azərbaycanın ticarət tərəfdaşları arasında İtaliya və Türkiyədən sonra üçüncü yeri tutub. Belə ki, Rusiya ilə ticarət əməliyyatları respublikanın xarici ticarət dövriyyəsinin 8,52 faizini təşkil edib.

Beləliklə, Azərbaycan Rusiyaya ixrac etdiyi məhsulların müqabilində rahatlıqla rubl ala bilər. Çünki onu idxal üçün geri qaytarmaq imkanı var.

■ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Bu gün - yanvarın 27-də Azərbaycanın Tehran-dakı səfirliyinə xain terror hücumunun ildönümüdür. Əfsus ki, bir səfirlik əməkdaşımızın qətl, digərinin yaralanması ilə nəticələnən, iki ölkə arasında diplomatik əlaqələri ən aşağı səviyyəyə salan bu qatı cinayət əməlinə İran tərəfi hələ də hüquqi qiymət verməyib. Terrorçu Yasin Hüseynzadə layiqli cəzasını almayıb.

Ötən müddətdə biz Tehran rəsmilərindən yalnız quru bəyanatlar və vədlər eşitdik. Azərbaycan tərəfinin haqlı şərti isə məlumdur: terror aktı ədalətli hüquqi qiymətini almayınca, cinayətkar haqq etdiyi cəzaya çatdırılmayınca və Tehran real təhlükəsizlik zəmanəti verməyincə səfirlik öz fəaliyyətini bərpa etməyəcək.

Maraqlıdır ki, qanlı terror aktının ildönümü ərəfəsində İranın dini rəhbəri Əli Xame-nei yenə islam ölkələrinin hökumətlərini tənqid edib, onları İsrail ilə bütün siyasi və iqtisadi əlaqələri kəsməyə çağırıb. "İslam ölkələri rəsmiləri sionist rejimin həyati damarlarını kəsməli, bu rejimlə siyasi və iqtisadi əlaqələrini dayandırmalı və bu rejimə kömək etməməlidirlər", - Xame-nei bildirib.

İsrailə sıx əlaqələrə malik ölkələrdən biri Azərbaycan-dır. Ancaq paradoks ondadır ki, İran burdan-bura müsəlman ölkəsinin Tehran səfirliyinə hücum edib bir günahsız müsəlmanı öldürən terrorçunu cəzalandırmır, amma bizdən torpaqlarımızın işaldan azad olunmasında rol oynamış İsrailə əlaqələrimizi kəsməyi tələb edir. İndi bunu necə qəbul edək?

Hər şey qırağa, İran hakimiyyəti verdiyi sözü nə üçün tutmur və istintaq niyə yekunlaşmır?

Politoloq Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, baş verən bütün proseslərə

ədalətli yanaşma tərzini ortaya qoymaq lazımdır. Bunu ən layiqli şəkildə edən tərəflərdən biri Azərbaycan dövlətidir: "Azərbaycan haqlı olan tərəfə həmişə özünün dəstəyini nümayiş etdirir. İsrail-Fələstin məsələsində də ədalətli mövqe nümayiş etdirən tərəflərdən biri Azərbaycan oldu. Baxmayaraq ki, İsrailin Azərbaycanla münasibətləri çox yüksək səviyyədədir, İsrail Azərbaycanın haqlı mövqeyini müdafiə edib, Azərbaycan İsrail-Fələstin məsələsinə BMT-nin, beynəlxalq hüququn mövqeyindən yanaşır. İsrail və Fələstin dövlətlərinin ayrı-ayrılıqda mövcudluğu prinsipini Azərbaycan dilə gətirib. Ola bilər ki mövqe kiminsə xoşuna gəlməsin, amma o mövqe beynəlxalq hüquqa əsaslanırsa, ədalətlidir. O ki qaldı İranın mövqeyinə, İran bir tərəfdən İsrailə əməkdaşlıq edən müsəlman dövlətlərini qınayır, bəzən hətta hədələyir, o biri tərəfdən özü zaman-zaman müsəlman dövlətlərinə qarşı ədalətsizliklərə göz yumur, ədalətsizlik edən, düşməncilik eləyən dövlətləri müxtəlif formada dəstəkləyir. Azərbaycanla qarşı işğalçılıq edən Ermənistanla İranın daim sıx əlaqələrdə olması bunun sübutlarından biridir. İslam dünyasının qoruyucu mələyi kimi çıxış etmək istəyən dövlət Ermənistanla münasibətləri çoxdan kəsməli idi. Lakin İran heç vaxt bunu etməyib. Ermənistan işğal etdiyi Azər-

Səfirliyimizə hücumdan 1 il ötdü - İran terrorçunu niyə cəzalandırmır...

Ekspert: "İstintaqın bu müddətdə yekunlaşdırılmaması şübhələrə yol açır"

baycan ərazilərində 67 məs-ciddən 65-ni darmadağın edib, yandırır. İran o zaman öz mövqeyini ortaya qoymalı idi. Ancaq İran bu vandalizm, bu islam düşmənciliyinə laqeyd yanaşırdı və hətta bunu edən tərəfə nəfəslik rolunu üzərinə götürmüşdü. Tehran daim bu cür davranışı dövlətin milli maraqları ilə əlaqələndirib. Onda qəbul etməlidirlər ki, Azərbaycan və digər müsəlman dövlətləri də öz milli maraqlarına görə İsrailə əlaqələr qururlar".

X.Bəşirov vurğuladı ki, 1 il tamam olan və bütün sübutlar ortada olan Azərbaycan səfirliyinə terror aktının həyata keçirən cinayətkara layiq olduğu cəza verilmir, istintaqın yekunlaşdırılması təmin edilmir, məhkəmə hökmü gecikdirilir: "Azərbaycan bir ildir Tehrandan bu məsələdə ədalətli addım gözləyir. Lakin bu addım atılmır. Bu isə istər-istəməz şübhələrə yol açır ki, İran Azərbaycan səfirliyinə terror aktı cinayətinin üstünün tam olaraq açılma-

sında maraqlı deyil: "Bu cinayətin təşkilatçıları sırasında dövlətin hansısa qurumları iştirakçı olmayıbsa, Tehran bu cinayət işinin Azərbaycan tərəfinin də birbaşa iştirakı ilə araşdırılmasını təmin etməli və ədalətli məhkəmə hökmü indiyə qədər çıxarılmalı idi. Artıq 1 ildir Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyi fəaliyyətini məlum hadisəyə görə dayandırır. Tehran səfirliyin açılmasının istədiyini indiyə qədər ən müxtəlif səviyyələrdə bəyan edib. Ancaq nədən-

sə bunun üçün gereken addımı atmır. Terror aktını həyata keçirən şəxslə bağlı hökm çıxarılmır, bu cinayətin bütün iştirakçıları məsuliyyətə cəlb olunmur. Məsələyə ədalətli yanaşılacağı barədə İran dövləti Azərbaycan dövləti qarşısında söz verib. Bunu ötən ilin 5 iyul tarixində İranın xarici işlər nazirinin dilindən eşitməmişik. İran həm də sözü-nün üstündə dayanmalıdır".

Politoloqun sözlərinə görə, İran artıq özü də görür ki, onun maraqlarına qarşı fəaliyyət göstərən dövlət Azərbaycan deyil, Ermənistanıdır: "Ermənistan ABŞ hərbiçiləri ilə Ermənistan ərazisində hərbi təlimlər keçirir, həmin amerikalı hərbiçiləri ərazisində saxlayır, Ermənistan İrana sanksiyalar tətbiq edən Avropa İttifaqına qucaq açır. İrəvan Avropa İttifaqının mülki missiyası adı altında İranla düşməncilik edən bir sıra dövlətlərin qüvvələri Ermənistan ərazisinə yerləşdirib. ABŞ-ın dünyada ikinci ən böyük diplomatik korpusu Ermənistanda fəaliyyət göstərir. Bütün bu və digər faktları gözərdi edib Azərbaycanla qarşı ittihamlar və tələblər səsləndirmək yumşaq desək doğru və məntiqli deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Türkü aşağılayan rus "tarixçi"yə sərt cavab - türklər dövlət quranda...

Musa Qasımlı: "Söylədiklərinin gerçək tarixlə bağlı heç bir əlaqəsi yoxdur"

Rusiyalı "tarixçi" Mixail Smolin NTV telekanalında 1917-ci il inqilabına qədər qazax, özbək və azərbaycanlı kimi xalqların olmadığını deyib. Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, Smolin bu sözləri "Görüş yeri" tok-şousunda deyib.

Sitat: "Qazaxıstan necə meydana çıxdı? Əslində əvvəlcə RSFSR-in tərkibində Kazax SSR adlanırdı, qazaxlar, ümumiyyətlə, yox idi. Sonra Kazax SSR tərkibində Qırğızıstan SSR yaradıldı, sonra bunlar RSFSR-dən ayrıldı. Orada xalqların yaranması ilə bağlı qərarlar belə könlüllü olaraq qəbul edilirdi. Məsələn, özbəklər inqilabdan əvvəl heç vaxt mövcud olmayıb, belə bir etnik ad olmayıb. Onu götürüb bir neçə Orta Asiya xalqından özbəklər yaratdılar. Azərbaycanlılar kimdir, belə bir millət yoxdur".

Artıq Özbəkistan onun sərəmsəlməsinə sərt reaksiya verib. Sosial şəbəkələrdə bir çox Özbəkistan vətəndaşları qeyd ediblər ki, dar düşüncəli insanların bu cür bəyanatları Özbəkistan və Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərə son dərəcə mənfi təsir göstərir. "İki ölkənin si-

yasetçiləri ölkələr arasında münasibətləri yeni səviyyəyə qaldırmağa çalışsalar da, bu cür dar düşüncəli xarakterlər gərginlik və anlaşılmaqlıq yaradır. Rusiyada ilk dəfə deyil ki, dövlət kanallarında bizim ölkə haqqında pis danışılar, - istifadəçilərdən biri qeyd edib.

Azərbaycan haqda da ara-sıra bənzər sayıqlamalar səslənir. Bu üzdənirə "tarixçi"nin sərəmsəlməsinə Azərbaycanın tanınmış tarixçisi, Milli Məclisin deputatı, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Musa Qasımlı "Yeni Müsavat"da konkret ifşaedici faktlarla cavab verdi: "Həmin

tok-şouya baxmamışam. Tarixçinin belə fikirlər səsləndirməsi ilk növbədə, onun bilik səviyyəsi barədə təsəvvür yaradır. Türk xalqlarının tarixi minilliklərə gedib çıxır. Qazax xanlığının belli bir tarixi var. Bununla bağlı onlarla kitab buraxılıb. Özbək tarixi ilə bağlı çoxsaylı əsərlər nəşr olunub. Eyni zamanda, qırğız tarixinə həsr olunmuş çoxlu kitablar var. Həm qazaxların, həm özbəklərin, həm də qırğızların böyük dövlətçilik ənənələri mövcuddur. O ki qaldı Azərbaycanla bağlı deyilən fikirlərə, təəssüf edirik ki, Rusiyada belə bir tarixçi var və onu televiziya ekranına çıxarıblar. Azərbaycan adının yaranmasının minilliklərə söykənən tarixi var. Xalqımızın formalaşması tarixi də bellidir. Belə qeyri-elmi fikirləri irəli sürən tarixçiyə tövsiyəm odur ki, XIX əsrin 30-cu illərinin əvvəllərindəki rus-Azərbaycan dili lüğətinə baxsın. Azərbaycanlı ifadəsi bəzilərinin söylədiyi kimi sovet dövründə Stalin tərəfindən dövrüyyəyə gətirilməyib. Azərbaycanlı, yaxud rusca Azərbaycanı ifadəsi Çar Rusiyasının senzurasının

icazə verdiyi və Tiflisdə nəşr olunan rusdilli qəzetlərdə XIX əsrin 70-80-ci illərində işlənilib. Azərbaycan xalqı ifadəsi sovet hakimiyyətindən əvvəl olub. Tarixçinin söylədikləri elmdən tamamilə kənarıdır. Təvsiyə edərdim ki, o, Azərbaycan kəlməsinin, azərbaycanlıların kökü ilə bağlı yazılmış əsərləri oxusun. Ola bilsin ki, o, Azərbaycan tarixçilərinin əsərlərini oxumaq istəməsin. Amma xarici ölkələrin və Rusiyanın tarixçilərinin kitablarını, Rusiyada çap olunan kitabları oxuya bilər. O zaman başa düşər ki, söylədiklərinin gerçək tarixlə bağlı heç bir əlaqəsi yoxdur. Belə olan halda soruşulur ki, bu tarixçini efirə çıxaranların məqsədləri nədir. Fikrimcə, belə bir tarixçini efirə çıxaranların məqsədi Rusiya-Qazaxıstan, Rusiya-Özbəkistan, Rusiya-Qırğızıstan, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərini soyuqlaşdırmaqdır. Bu niyyətləri kimlərin, hansı mərkəzlərin həyata keçirmək istədikləri də aydındır. Ona görə də hər adamı, özünü tarixçi adlandırmanı telekanallara çıxarmaq olmaz".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

2024-cü ilin prezident seçkisi: Bu tarixi, Zəfər seçkisi Azərbaycan xalqı özünün düzgün seçimini etməklə, sözsüz ki, həm də Qərbin (Avropa və ABŞ-ın) ölkə-münasibətdə davam edən riyakar, ikiüzlü, "ikili standart" siyasətinə "tərs şillə" vuracaq. Öz iradəsini, qətiyyətini bir daha dünyaya nümayiş etdirəcək.

Azərbaycan xalqının başqa hansı seçimi ola bilər ki? Fransa başda olmaqla, bir sıra mərkəli dövlətləri, AŞ PA-nı, Avropa Parlamentini qəzəbləndirən həm də budur. Çünki nəticəni bilirlər.

Bu, əlbəttə ki, sıradan bir seçki deyil. Oudur ki, səsvərməyə getmək hər birimizin tək cəvətəndaşlıq borcu yox, eyni zamanda dövlət, millət və gələcək nəsillər qarşısında tarixi, mənəvi və vəfa borcudur...

Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) vətəndaşlara seçki hüququndan istifadə etməklə bağlı çağırış edib. MSK-nın Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birgə layihəsi çərçivəsində seçicilərin məlumatlandırılması üçün mobil operatorlar vasitəsilə vətəndaşlara seçki hüququndan istifadə etməklə bağlı bildirişlər göndərməyə başlanılıb. Bildirişlər yanvarın 23-dən etibarən göndərilir.

Milli Məclisin deputatı Elman Məmmədov seçki-2024.az saytına açıqlamasında deyib ki, Böyük Qayıdışa dair I dövlət proqramına uyğun olaraq işğaldan azad edildikdən sonra əhalişi geri qayıtmış kəndlərimizdə formalaşdırılan seçki məntəqələri bütün standartlara tam cavab verir. Həmin məntəqələrdə seçicilər rahat və sərbəst şəkildə öz iradələrini ifadə edə biləcəklər. İşğaldan azad edilmiş regionlarda şəffaf seçki mühitinin yaradılması təqdirdə

Zəfər seçkisi - Qərb riyakarlığına vurulacaq "tərs şillə"

Oudur ki, səsvərməyə getmək hər birimizin tək cəvətəndaşlıq vəzifəsi yox, eyni zamanda dövlət, millət və gələcək nəsillər qarşısında tarixi, mənəvi və vəfa borcudur...

layiqdir:

"Seçki mühiti və nəticələrin obyektivliyi hər bir ölkədə demokratiyanın inkişaf səviyyəsini təcəssüm etdirir: "Gənc və müstəqil dövlət olan Azərbaycanda seçkilərin şəffaf və azad şəraitdə keçirilməsi demokratik prinsiplərə sadiqliyimizi təsdiqləyir. Fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkilərində həm yerli, həm də beynəlxalq nümayəndələr müşahidə aparacaqlar. Bu fakt öz-lüyündə seçki prosesinin ədalətli prinsiplər üzərində aparıldığını deməyə əsas verir. Təşviqat mərhələsində bütün namizədlərə sərbəst və aktiv kampaniya aparmağa şərait yaradılıb. Namizədlərə seçki platformalarını seçicilərə çat-

dırmaları üçün media subyektlərində vaxt ayrılıb. Seçki-öncəsi mühiti monitorinq edən QHT-lər namizədlərlə görüşlər keçirirlər və onlar da yaradılmış şəraiti yüksək dəyərləndirirlər".

E.Məmmədov onu da vurğulayıb ki, prezident seçkilərinin Azərbaycanın bütün ərazilərində keçirilməsi prosesə əlavə stimuldur: "Bu amil seçici fəallığının yüksək səviyyədə olacağını deməyə əsas verir".

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti institutlarını təmsil edən 6045 nəfərə fevralın 7-də keçiriləcək növbədənəkar prezident seçkisini izləmək üçün müşahidəçilik vəsiqəsi təqdim olunub. Seçki günü müşahidə

aparacaq QHT-lərin sayı da 2018-ci ildə keçirilmiş prezident seçkisi ilə müqayisədə təxminən 4 dəfə artıb. Belə ki, hazırda prezident seçkilərini izləmək 78 QHT-nin müşahidəçəsi qeydiyyatdan keçib.

Siyasi partiyalarda isə 30 minə yaxın müşahidəçi olacaq. Müşahidəçilər Mərkəzi Seçki Komissiyasında və da-irə seçki komissiyalarında akkreditasiyadan keçiblər. Müşahidəçilərin namizədlikləri 19 siyasi partiya-dan irəli sürülüb və bu proses hal-hazırda intensiv şəkildə davam edir.

Ağ Partiya sözcüsü Cavanşir Abbaslı: "Partiyamızın 30 dekabr tarixli bəyanatında qeyd olunmuşdu ki, üzvlərimizə seçkidə müşahidəçilik üçün iştirak

məsələsində sərbəstlik vermişik. Növbədənəkar prezident seçkisi namizədimiz olmasa da, 7 fevralda istədiyi namizədə səs verə bilər. Həmçinin, rayon təşkilatlarına öz dairələri üzrə müşahidəçiləri təmin etmək barədə tapşırıq verilib. Rayon təşkilatları onların kimliklərini Mərkəzi Aparata, aparat da partiyaların ən üst Ali Orqanına təqdim edəcək. Hesab edirik ki, gələcək seçkilərə hazırlıq olmaq, eləcə də, seçki təcrübəsi toplamaq baxımından seçki prosesində bu formada iştirak etmək vacibdir".

Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) Azərbaycandakı

quqları üzrə Müvəkkili (Omudsmən) Aparatının və Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) birgə əməkdaşlığı çərçivəsində növbədənəkar prezident seçkisi ilə əlaqədar "Vətəndaşların seçki hüququnun təmini" mövzusunda məarifləndirmə tədbirlərinin davamı olaraq növbəti görüş Quba rayonunda keçirilib. Bu məarifləndirici tədbir sayca beşincidir, növbəti tədbir Naxçıvanda keçiriləcək.

O ki qaldı adı seçici siyahısında olmayan vətəndaşlara, MSK Katibliyinin Media və Kommunikasiya Şöbəsinin müdiri Şahin Əsədli "Yeni

Məsavət" a açıqlamasında bu suala aydınlıq gətirdi: "Əgər seçki günü seçicinin adı seçici siyahısında olmasa, məntəqəyə gedib müvafiq təsdiqədi sənədi təqdim etməlidir. Seçicinin adı əlavə seçici siyahısına daxil edilməklə səsvərmə hüququ təmin olunur. Seçicinin adı əvvəlki qeydiyyat ünvanına aid seçki məntəqəsinin siyahısındadirsə, fevralın 4-nə qədər həmin məntəqəyə yaxınlaşdı qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsi ala və onun əsasında seçki keçirilən istənilən məntəqədə səs verə bilər. Bu ölkədəxili və ölkə xaricindəki bütün məntəqələrə aiddir".

Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Məsavət"

Sülh danışıqlarına AŞ PA-dan öldürücü zərbə

Qərb platforması özünü bitirdi; **Politoloq:** "Onlar heç bir vəchlə özünün iştirak etmədiyi prosesin getməsində maraqlı deyil"

Azərbaycanın 30 illik erməni işğalından sonra, nəhayət, öz suverenliyi və ərazi bütövlüyünü güc yolu ilə bərpa etməsini heç cür ona bağışlaya bilməyən riyakar Qərb "öz ayağına güllə atmağa" davam edir. Bu dəfə pis mənada fərqlənən AŞ PA oldu. Qurum insan haqları və demokratiyaya aid bərbəzəklili və saxta ifadələr altında ölkəmizi hədəf alaraq, həyasızcasına yenidən barbar ermənilərin müdafiəsinə qalxdı.

Nəticə məlum. Cavablarını aldılar. Əgər Azərbaycan AŞ PA-ya lazım deyilsə, AŞ PA dü-nəndən bizə gerek deyil. Əslində isə bu, Ermənistanla növbəti "ayı xidməti" sayılmalıdır. Çünki Avropa Parlamenti də daxil, belə qərəzli qurumların məlum absurd qərarları ilə bütövlükdə Qərbin Bakı-İrəvan danışıqlarında ədalətli arbitr olmaq şansı faktiki sıfırlanır. Az. öncə Dövlət Departamentinin əsassız, böhtan xarakterli hesabatı ilə ABŞ da eyni haqqı itirib.

Qisası, bundan sonra Azərbaycanın Ermənistanla Qərb platformasında danışıqlar aparmasını gözləməyə dəymir. Bəs müzakirələr hansı formatda davam edəcək - iki-

tərəfli (birbaşa) formatda, Rusiyada, Gürcüstanda, yoxsa "beşli-altılı format"da (Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, İran və Ermənistan)?

Politoloq Oqtay Qasımov "Yeni Məsavət"ə bildirdi ki, son yarım ildə Qərb dövlətlərinin apardığı anti-Azərbaycan siya-səti və nümayiş etdirdiyi ikili standartlar bir çox hallarda qərəzlilik və riyakarlıq faktiki olaraq Brüssel və Vaşinqton formatlarını arxa planda qoydu: "Brüssel formatı tamamen

özünün vasitəçiliyinə son qoymuş oldu. Vaşinqton formatı az ehtimal da olsa hələ də özünü gündəmdə saxlaya bilər: "O ki qaldı Rusiya formatına, əlbəttə, Rusiya xarici işlər naziri tərəfindən səslənən bəyanatlar onu göstərir ki, Rusiya bu məsələdə maraqlıdır və proseslərin yenidən onun nəzarəti altında getməsinin istəyir. Amma nəzərə alsaq ki, Ermənistan Rusiya formatlarından ciddi şəkildə yayınmaqla məşğuldur, bu formatın da nəticəli ak-

tivləşəcəyi real görünür.

Belə bir vəziyyətdə danışıqlar prosesinin hansı formatda aparıla biləcəyinə, gəlincə, açıq-yaxın aylarda hansısa bir danışıqlar prosesinin olacağını düşünmürəm. Çünki hazırda Azərbaycanda prezident seçkiləri kampaniyası keçirilir, Rusiyada mart ayında seçkilər keçiriləcək, Amerikanın özü artıq seçki ilinə daxil olub. Bu məsələlər də danışıqlar prosesini ləngidən amillərdəndir. Azərbaycanla Ermənistan arasında

heç bir vasitəçi olmadan ikitərəfli danışıqlar mümkün ola bilər. Keçən ilin oktyabrında Azərbaycan Prezidenti ikili formatda danışıqların aparılmasını təklif etmişdi. O cümlədən belə bir danışıqlar üçün görüşün Gürcüstanda aparılmasının mümkün olduğunu demişdi. Amma Ermənistan bu məsələyə istəyi yanaşmadı. Hələlik bu məsələ tam şəkildə gündəmdə deyil. Reallaşması da yaxın dövr üçün gözlənilmir. Baxmayaraq ki, keçən ayın 7-də iki tərəfin imzaladığı birgə bəyanatda bunun üçün müəyyən ümidlər yaranmışdı. O cümlədən delimitasiya komissiyalarının bir-bəşə görüşünün keçirilməsi, Azərbaycan və Ermənistan tərəfində saxlanılan hərbiçilərin mübadiləsinin vasitəçilər olmadan həyata keçirilməsi bu ümidləri gücləndirmişdi. Lakin yeni ilin əvvəlindən Ermənistan tərəfindən verilən açıqlamalar, ABŞ Dövlət Departamentinin məlum bədnam hesabatı, həmçinin Fransa parlamentinin qəbul etdiyi məlum qərəzli qərarlar, son olaraq AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinə qarşı qəbul edilən qərar onu göstərir ki, Qərb heç bir vəchlə özünün iştirak etmədiyi prosesin getməsində maraqlı deyil".

Politoloq qeyd etdi ki, Ermənistan hakimiyyəti hal-hazırda Qərbdən gələn təlimatlarla idarə olunur və siyasət məhz o

təlimatlar əsasında həyata keçirilir. Bu baxımdan da yanaşdıqda danışıqların hansı formatda bərpası barədə indidən hansısa bir fikri söyləmək çox çətin-dir. "Beşli və ya dördlü formata gəlincə, bu, 3+3 formatının ixtisarı edilmiş variantdır. Belə ki, Ermənistan bu formatda iki dəfə iştirak etsə də bu formatda yaxın zamanlarda hansısa ciddi irəliləyişin olacağını düşünmürəm. Azərbaycan-Türkiyə-Rusiya-Ermənistan formatı xatırlayırınsınızsa bir müddət öncə Türkiyə tərəfindən səsləndirilmişdi. Amma Ermənistan buna müsbət reaksiya vermədi. Bu baxımdan bu format da işlək vəziyyətə gəlmədi. Mən düşünürəm ki, hazırda proseslər daha çox global məsələlərin necə cərəyan edəcəyindən asılı olacaq. Xüsusilə Ukrayna müharibəsinin gedişatı bizim bölgəmizdəki proseslərə təsir edir və edəcək. O baxımdan yaxın zamanlarda hansı formatın öndə olacağını indidən söyləmək çox çətinidir".

O.Qasımovun sözlərinə görə, bir ehtimal var ki, əgər Ermənistan özündə cəsarət tapıb müstəqil qərar verə bil-sə, o zaman Tiflisdə Azərbaycan-Ermənistan danışıqları mümkün ola bilər. Yeni ikitərəfli format reallaşa bilər. Bunun da ehtimalı çox azdır.

Əlibar SEYİDAĞA,
"Yeni Məsavət"

ABŞ Ermənistanda daha bir hərbi-bioloji laboratoriya yaratmaq niyyətindədir. Bununla da Birləşmiş Ştatların Ermənistandakı hərbi-bioloji laboratoriyalarının sayı 13-ə çatacaq. Erməni mediası yazıb ki, bununla əlaqədar Ermənistanla ABŞ-ın müdafiə nazirlikləri arasında müqavilə imzalanıb.

Maraqlıdır ki, həmin laboratoriya Gümrüdə, Rusiyanın 102-ci hərbi bazasının yaxınlığında yerləşəcək. Yerli mütəxəssislər bunu narahatlıqla qarşılayıblar. Onların fikrincə, hərbi-bioloji laboratoriyalarda müxtəlif patogen vasitələrdən istifadə olunduğu üçün xüsusilə yaxınlıqdakı məktəblərdə işləyən və oxuyanların sağlamlığına təhlükə yarana bilər.

Rəsmi Moskva da bu laboratoriyalara qarşı çıxış edib. Bildirilir ki, həmin obyektlər bütün dünya üçün ən təhlükəli virusların saxlanılması üçün anbar rolunu oynaya bilər. Rusiyanın etirazı Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) çərçivəsində müzakirə olunur.

Xatırladaq ki, belə laboratoriyalar Ermənistanla yanaşı, Qazaxıstanda və Gürcüstanda da var. Bəs niyə məhz Gümrüdə, Rusiya hərbi bazasının yaxınlığında? Bu nə laboratoriyalardır, dolğun məlumat varmı? ABŞ-ın hədəfi nədir? Bu cür obyektlərin bölgəyə, Azərbaycana, Türkiyəyə mümkün neqativ təsirləri nədir?

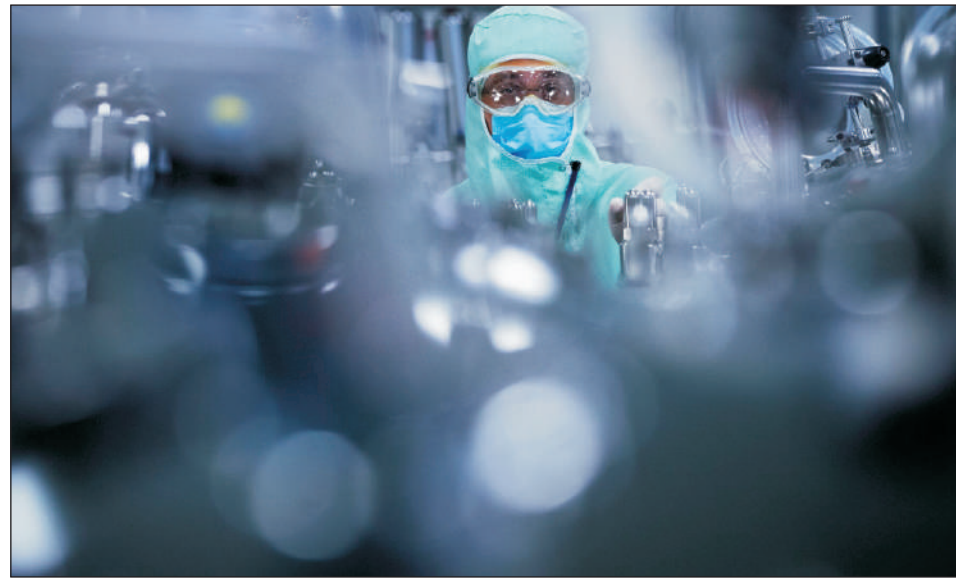
Təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayıl "Yeni Müsavat"a deyib ki, ABŞ-ın İndiyə qədər də əsasən Ermənistan və Ukraynada bioloji laboratoriyaları olub: "Hətta Gümrüdə açılması planlaşdırılan ABŞ laboratoriyasının nömrəsi də qoyulub - 13-cü laboratoriya. Digər laboratoriyalar illərdir ki, Ermənistanda fəaliyyət göstərir. Bu laboratoriyalar Rusiya ilə bağlıdır. Artıq ABŞ-ın bioloji silahı Gümrüdə olacaq. Orada Rusiyanın hərbi bazası

var. Fransızlar da Gümrüdə "Fransa işığı" adlı sosial və psixoloji mərkəz açıblar. Bu mərkəz və laboratoriyaların əsas hədəfi Rusiyanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırmaq, postsovet məkanında ABŞ-ın təsirini artırmaqdan ibarətdir. Bu laboratoriya və mərkəzlərin orada olması həm də bir mesajdır. Yeni ölkənizdəki laboratoriya və mərkəzi qoruya bilirsinizsə, sizi də qoruyacaşıq. Əlbəttə bu ilkin mesajlardır və Rusiyanı birdən-birə regiondan sıxışdırıb çıxarmaq mümkün deyil".

İlham İsmayıl hesab edir ki, ABŞ laboratoriyasının Ermənistan ərazisində olmasının Azərbaycan üçün hər hansı bir təhlükəsi yoxdur: "Həmin laboratoriyalar tam olaraq ABŞ-ın nəzarətindədir. Bəli, əgər ermənilərin nəzarətində olsaydı, laboratoriyadakı viruslardan, bioloji silahlardan Azərbaycana qarşı istifadə edə bilərdilər. "Bioloji silahlar haqqında" Konvensiya və ya "Bioloji və toksin silahlar haqqında" Konvensiya kimi tanınan "Bakterioloji (bioloji) və toksin silahlarının hazırlanması, istehsalının və ehtiyata yığılmasının qadağan olunması və onların məhv edilməsi haqqında" Konvensiya 1972-ci ildə imzalanmış və 1975-ci ildə qüvvəyə minib. Hər növ kütləvi qırğın silahlarının qadağan və məhv edilməsindən ibarət olan ümumi və tam tərk-silah yolunda səmərəli irəliləyişə nail olmaq məqsədi daşıyan Konvensiya öz növbəsində ilk beynəlxalq tərk-silah müqaviləsi oldu. Azərbaycan Respublikası 2003-cü ildən Konvensi-

ABŞ Gümrüdə təhlükəli biolaboratoriya yaradır - təhdid...

İlham İsmayıl: "Bu mərkəz və laboratoriyaların əsas hədəfi Rusiyanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırmaq, postsovet məkanında Amerikanın təsirini artırmaqdan ibarətdir"

edir: "İndiyə qədər ABŞ-ın bioloji laboratoriyalarında belə qəza olmayıb. Həmin laboratoriyaların Ermənistan ərazisində inşa etməklə ABŞ daha çox postsovet məkanında özünün varlığını göstərmək istəyir. Mümkündür ki, Ermənistandakı laboratoriyada tammiqyaslı tədqiqat işləri aparılmayacaq. Sadəcə ABŞ-ın Ermənistanda bioloji laboratoriyasının varlığı üçün orada inşası planlaşdırılır. Ermənistanda Rusiyanın təsirini azaltmaq, ABŞ-ın təsirini artırmaq məqsədi daşıyır. Ukraynada da müharibədən əvvəl çoxsaylı belə laboratoriyalar inşa olunub. Təbii ki, ölkələr icazə verməsə, ABŞ belə laboratoriyaları onların ərazisində inşa edə bilməz. Belə laboratoriyaların inşasına ölkələrin rəhbərli o halda icazə verir ki, Rusiyadan canını qurtarmaq, ABŞ-ın "çəti-ri" altına keçmək istəyir".

İlham İsmayıl bildirib ki, Azərbaycanda ABŞ-ın bioloji laboratoriyası yoxdur.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

yanın üzvüdür. ABŞ isə bu Konvensiyaya qoşulmayıb. Rəsmi olaraq ABŞ-ın bioloji silah hazırlaması barədə məlumat 1942-ci ildə məlum oldu. O zaman prezident olan Franklin Ruzvelt tədqiqatların aparılmasına icazə vermişdi. II Dünya Müharibəsi zamanı bu silahın hazırlanmasına ABŞ 400 milyon dollar vəsait sərf etmişdi. Müharibədən sonra isə bu büdcə böyüməkdə davam etdi. Həmin dövrdə ABŞ 1925-ci il Cenevrə Konvensiyasına qoşulmadığına görə tədqiqatlar geniş şəkildə davam etdirilirdi. Proqramın mərkəzi Merilend ştatında Fort Detrikdir. Orda aparılan

araşdırmaların əksəriyyəti məhz etomoloji silahların hazırlanmasına həsr olunmuşdu. Fort Detrik proqramının ləğvindən sonra burda deyilənə görə insan sağlamlığının qorunması istiqamətində elmi işlər aparılmağa başlandı. İndi həmin ərazidə ABŞ ordusunun tibbi araşdırmalar mərkəzi, infeksiya xəstəliklərinin tədqiqatlar institutu və Milli Onkologiya İnstitutunun laboratoriyası yerləşir. Ermənistan ərazisində açılışı planlaşdırılan 13 nömrəli laboratoriyanın Azərbaycana mümkün zərərləri barədə demək olar ki, əgər orada qəza baş verərsə, qəza zamanı virus yayıla bilər. Er-

mənistan ərazisindəki Metsamor Atom Elektrik Stansiyası da bu baxımdan Azərbaycan üçün təhlükəlidir. Orada hər hansı bir qəza baş versə, ilk növbədə Ermənistanın özü, Azərbaycanın Naxçıvan əraziləri, Türkiyəyə müəyyən zərər olar bilər. Bu qəza halıdır, yəni düşünülən hədəf deyil".

İlham İsmayıl ABŞ-ın hərbi-siyasi maraqları çərçivəsində Ermənistan ərazisindəki bioloji laboratoriyada məqsədli qəzanı da istisna

Fəxrəddin Altun: "Türkiyə dezinformasiya ilə mübarizədə Azərbaycana dəstəyi davam etdirəcək"

Türkiyə dezinformasiya ilə mübarizə sahəsində Azərbaycanın haqlı mübarizəsinə dəstək verməyə davam edəcək.

Bu barədə APA-nın Türkiyə müxbirinə açıqlamasında Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsinin rəhbəri Fəxrəddin Altun bildirib.

O qeyd edib ki, bu məsələdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevlə koordinasiya şəkildə çalışır: "Bizim üçün dost və qardaş ölkə Azərbaycanın haqlı mövqeyini dünyaya çatdırmaq və paylaşılan yalan xəbərləri ifşa etmək çox va-

cib, təməl məsələdir. Bu həm qardaşlığımızın göstəricisi, həm də həqiqətin təzahürüdür".

Fəxrəddin Altun Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayən-

də heyətinin məruz qaldığı ittihamları şərh edərək, onu da vurğulayıb ki, həm Azərbaycan, həm də Türkiyə bu gün müxtəlif platformalarda dezinformasiya və qaralama

kampaniyasına məruz qalır.

"Biz bu dezinformasiyaya qarşı və həqiqət uğrunda mübarizə aparmağa birlikdə davam edəcəyik", - Fəxrəddin Altun əlavə edib.

Şoyqu: "Rusiya silah-sursat istehsalını dəfələrlə artırıb"

Rusiya silah-sursat istehsalını dəfələrlə artırıb. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya müdafiə naziri Sergey Şoyqu bildirib. Onun sözlərinə görə, Müdafiə Nazirliyinin və hərbi-sənaye kompleksi təşkilatlarının səmərəli işi tələb olunan silah və sursatların istehsalını əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa imkan verib.

"Rusiya Müdafiə Nazirliyinin və hərbi-sənaye kompleksi təşkilatlarının səmərəli işi sayəsində tələb olunan əsas silah və sursatların istehsalını əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq mümkün olub. Xüsusilə, istehsal gücünün genişlənməsi və modernləşdirilməsi, eləcə də əmək məhsuldarlığının artması buna kömək edib", - deyər Şoyqu vurğulayıb.

AVCIYA-nın prezidenti, AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü olmuş, AŞ PA-nın qəbul etmək məcburiyyətində qaldığı 2085 sayılı qətnamənin müəllifi Elxan Süleymanov bu qurumun Azərbaycanca qarşı 20 il davam edən santaj siyasəti və onun səbəbləri barədə şəhidi olduğu faktlar əsasında maraqlı məqalə ilə çıxış edib.

“Yeni Müsavat” onun məqaləsini təqdim edir:

Almaniyalı deputat, uzun illərdir bu qurumda özünün qatı anti-Azərbaycan mövqeyi ilə seçilən Frank Şvabe AŞ PA-nın 2024-cü il yanvar sessiyasının ilk günü Monitoring Komitəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin təsdiqlənməməsini təklifi ilə irəli sürdü.

Həmin təklifi Komitənin ən azı 30 üzvü dəstəkləyib. Beləliklə, AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsi qurumun qış sessiyasında müzakirə obyektinə çevrilib və Monitoring Komitəsi Assambleyaya Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsini təsdiqləməmək barədə tövsiyə qəbul edib. Qeyd edilməlidir ki, Komitənin bu qərarına qarşı çıxan və belə qərarın qəbul edilməsində çox etırıntılı olmaq lazım gəldiyini, habelə Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin təsdiqlənməməsinin tövsiyə edilməsinin səhv olduğunu, bunun heç bir müsbət nəticəyə gətirməyəcəyini bildiren britaniyalı deputat İan Liddel-Granger azlıqda qalıb.

Monitorinq Komitəsi Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin təsdiqlənməməsinin tövsiyə edilməsinin əsas səbəbləri kimi "ölkədə azad və ədalətli seçkilər, hakimiyyət bölgüsü, qanunverici orqanın icra hakimiyyəti qarşısında zəifliyi, məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyi və insan hüquqlarına hörmətlə bağlı çox ciddi narahatlıqların olmasını, həmçinin Azərbaycanın Assambleyanın monitorinq proseduruna zidd olaraq əməkdaşlıq etməməsi hallarını, o cümlədən 7 fevralda keçiriləcək prezident seçkilərinin müşahidə etmək üçün dəvətinin göndərilməməsinin" göstərib.

Azərbaycan nümayəndə heyəti isə öz növbəsində yarıvarın 24-də Assambleyanın plenar iclasının qərarını gözləmədən etimadnamənin təsdiqlənməməsi kimi məkrli təklifin müzakirəyə çıxarılmasını ölkəmizə qarşı çirkin kampaniyanın tərkib hissəsi kimi dəyərləndirərək AŞ PA ilə əməkdaşlığı və təşkilatda iştirakını qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq qərarına gəldiyini bəyan edib.

Hadisələrin dərin təhlili göstərir ki, Azərbaycan 2001-ci ildən Avropa Şurasının təmhüquqlu üzvü qəbul edilməsindən sonrakı dövrlərdə Parlament Assambleyasında daim ayırıseçkililik və təzyiqlərlə üzləşmiş, daim bu neqativ, bir sıra hallarda isə açıq düşmənçilik hallarına qarşı mübarizə aparmışdır. Hər dəfə bu mübarizələrdə Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətlər qarşı tərəfi daha da qıcıqlandırmış və onlar ölkəmizə qarşı daha da məkrli planlaşdırılmış strategiyaları hazırlayaraq həyata keçirməyə çalışmışlar.

Xüsusiə vurğulanmalıdır ki, AŞ PA-da Azərbaycana

AŞ PA-nın şantaj siyasətinin ifşası - qətnamə müəllifi şok faktlar açıqladı

Elxan Süleymanov: "Təhdidlər fonunda Azərbaycan nümayəndə heyətinin bu qurumla əməkdaşlığı qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq barədə bəyanatı realıqdan qaynaqlanır"

qarşı ayrı-seçkilik və təzyiqlər
tək hər hansı bir problemlə
bağlı olmayıb, bütün müzakirə
olunan məsələlərdə Azərbay-
can belə ayrıseçkilikhallarına
qarşı mübarizə aparmaq məc-
buriyyətində qalıb. Belə ki, AŞ
PA çərçivəsində Azərbayca-
nafob münasibət bütün məsə-
lələrdə özünü açıq şəkildə gös-
tərib və qurum çərçivəsində öl-
kəmizə qarşı belə bir münasi-
bət sərgiləyən deputatlar mü-
əyyən güc mərkəzləri tərəfin-
dən təlimatlandırılıblar.

Nəhayət, Azərbaycan AŞ PA-ya üzv olduğu gündən uzun illər ərzində anti-Azərbaycan və Azərbaycanafob qüvvələrin birgə səyləri nəticəsində siyasi məhsus məsələsi ilə bağlı qərəzli münasibətlərə və ayrıseçkiliyə məruz qalıb. Belə ki, Avropa Şurasının siyasi məhsus anlayışının meyarlarının mövcd olmadığı bir vəziyyətdə 12 ildən artıq müddət ərzində bu qurumun üzvü olan dövlətlərdən yalnız Azərbaycanı siyasi məhsusların olması barədə iddialar irəli sürülmüş, sənədlər qəbul edilmişdi. Azərbaycanın apardığı mübarizə nəticəsində İnsan Haqları komitəsi məğlubiyyət qarşısında qalıb AS PA-da siyasi məhsus

bu qümlər AŞ PA-da siyasi məhbuslara dair meyarların olmamasını etiraf etdi. Lakin AŞ PA öz etiraflarına baxmayaraq, yenə anti-Azərbaycan xarakterli qərar qəbul etdi: Hüquqi məsələlər Komitəsində Azərbaycana qarşı qəti düşmən mövqeyi sərgiləyən Kristof Ştrasser həm siyasi məhbusların meyarlarının hazırlanması, həm də Azərbaycanda siyasi məhbusların izlənilməsi üzrə məruzəçi təyin edildi. Beləliklə, AŞ PA-da siyasi məhbuslar məsələsi ətrafında paradoksal bir vəziyyət yarandı: “siyasi məhbus” anlayışının meyarlarının müəyyənləşdirilməsi və Azərbaycanı siyasi məhbusların izlənilməsi əvni bir deputata

Kristof Štrasserə həvalə edildi.

Belə bir qərarın qəbul edilməsi Avropa Şurası strukturlarında Azərbaycana münasibətdə qərəzli mövqeyin və ikillik standartların mövcudluğunu bir daha nümayiş etdirmiş oldu.

AŞ PA-da ölkəmizə qarşı belə bir məktli planlara rəvac verilməsinə baxmayaraq, apardığımız mübarizə nəticəsində Ştrasserin siyasi məhsulların müəyyənləşdirilməsi məruzəsi səs bərabərliyi ilə qəbul edilsə də, Azərbaycanda siyasi məhsulların izlənilməsinə dair sırf anti-Azərbaycan xarakteri daşıyan qərəzli məruzəsi 2013-cü ilin qış sessiyasında ciddi səs fərqi ilə rədd edildi - Assambeya üzvlərinin böyük əksəriyyəti bu qərəzli məruzənin əksinə səs verdi.

Ştrasserin məğlubiyyətini Avropa Şurasına üzv dövlətlərinin Almaniya, Fransa, Şimali Avropa ölkələrinin böyük əksəriyyəti təkcə məruzəçinin məğlubiyyəti yox, Avropanın məğlubiyyəti kimi qarşılayırdılar. Mehiz bu məğlubiyyətdən sonra Azərbaycanca qarşı geniş miqyaslı şer-böhtan kampaniyası başladı.

AŞ PA-da "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması", "Azərbaycanın cəbhəni bölgələrində sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi" və "Dilqəm Əsgərov və Şəhbaz Quliyevin ədalətli məhkəmə hüququnun təmin edilməsi" adlı qətnamə layihələri irəli sürüldükdən sonra er-

məni deputatları, müxtəlif erməni lobbiciləri və anti-Azərbaycan qrupları daha da aktivləşdilər, mən bu qətnamə layihələrinin müəllifi kimi onların güclü müqaviməti və təhdidləri ilə qarşılaşdım. "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş ərazilərində gərginliyin artması" və "Azərbaycanın

cəbhəyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi" üzrə məruzəçiləri Ermənistanın ali rəhbərliyi səviyyəsində təşkil olunmuş, Avropanın ermənipərəst qüvvələri tərəfindən həyata keçirilən təzyiqlərə məruz qaldılar.

Strasserin məruzəsinin qəbul edilməməsindən və Qarabağ probleminə Azərbaycanın aktiv mübarizə aparmasından qəzəblənən anti-Azərbaycan qüvvələr müxtəlif bəhanələrlə və vasitələrlə Azərbaycanda siyasi məhbus olması iddialarını yenidən gündəmə gətirməyə çalışdılar. Azərbaycana qarşı məkrli planların həyata keçirilməsinə dünyada qəbul edilmiş demokratik səsvərmə yolu ilə nail olmasının qeyri-mümkünlüyünə əmin olan anti-Azərbaycan qüvvələr yeni strategiya

seçildilər. Bu strategiyanın əsasında Azərbaycanla əməkdaşlıq edən, Azərbaycanla bağlı məsələlərin müzakirəsində müstəqil mövqe nümayiş etdirən AŞ PA üzvlərinə sanksiyaların tətbiq edilməsi və cəzalandırılması dayanmalı idi. Bunun üçün həmin qüvvələr tərəfindən AŞ PA katibliyinin dəstəyi ilə Ştrasserin məruzəsinin əleyhinə səs vermiş üzvlərin Azərbaycanla korupsiya xarakterli işbirliyində olmaları barədə iddialar irəli sürüldü, AŞ PA-da korupsiya iddialarının araşdırılmasına dair İstintaq Orqanının yaradılması məsələsi gündəliyə gətirildi və Avropa Şurasının Nizamnaməsinə zidd olaraq Müstəqil Kənar İstintaq Orqanının yaradılması barədə qərar qəbul edildi.

Ermenipərəst lobbi mərkəzləri 2016-cı ildə "Azərbaycanın cəbhəyanı bölgələrinin sakinlərinin qəsdən sudan məhrum edilməsi" adlı 2085 sayılı qətnamənin qəbul edilməsindən qəzəblənərək mənə, AŞ PA-da bu qətnaməni dəstəkləyən bir sıra deputatlara qarşı qaravaxma kampaniyası

yası apardılar, hətta AŞ PA prezidentinin istefaya getməsinə nail oldular. Mənim və problemə obyektiv mövqe nümayiş etdirən AŞ PA üzvlərinin günahı yalnız ondan ibarət idi ki, biz Ermənistanın işğalına son qoyulmasını, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsini, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilməsi müddəasının yer almasını, məcburi köçkünlərin öz yurdlarına qayıtmaq, təhlükəsiz, sərbəst və azad yaşamaq hüquqlarının təmin edilməsini AŞ PA-nın gündəmə gətirmisdik...

Azərbaycanın 2020-ci ilin payızında cəmi 44 gün ərzində ərazilərini 30 ilə yaxın davam edən işğaldan azad etməsi, Cənubi Qafqazın ən qüdrətli ölkəsi kimi tanınması, 2023-cü ilin sentyabrında cəmi 24 saatə yaxın müddət ərzində davam edən lokal antiterror tədbirləri nəticəsində dövlət suverenliyini tam təmin etməsi Avropada çirklı "demokratiya" oyununu ilə tanınan bir sıra ölkələri və siyasətçiləri rahat buraxmadı.

İkinci Qarabağ müharibəsi-nədek Azərbaycana qarşı gizli siyasət həyata keçirən bəzi Avropa dövlətləri ölkəmizin tarixi Zəfərindən sonra öz maskalarını atıb, açıq-aşkar düşmənçilik mövqeyi sərgiləməyə başladılar. Odur ki, biz AŞ PA-da İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra anti-Azərbaycan qüvvələrin təşəbbüsü ilə iftirlar dolu müzakirələrin keçirildiyinin, həqiqəti təhrif edən qərəzli qətnamələrin qəbul edilməsinin şahidi olduq. Belə qətnamələrdən biri cəmi bir neçə ay əvvəl, 2023-cü ilin oktyabr ayında qəbul edilmişdi. Əvvəldən axıracan riyakar, qərəzli və anti-Azərbaycan ritorikası müşaiyət olunan həmin 2517 (2023) sayılı qətnamə "Dağlıq Qarabağda humanitar vəziyyət" adlanırdı. AŞ PA bu qətnaməni belə adlandırmaq, məqsədyönlü şəkildə Azərbaycan Respublikasına hörmətsizlik nümayiş etdirmişdi, belə ki, Azərbaycanda "Dağlıq Qarabağ" adında inzibati və coğrafi ərazi yoxdur.

AŞ PA adicikilen qetnaməni qəbul etməklə Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasında, iki dövlət arasında danışıqların davam etdirilməsində və sülh müqaviləsinin imzalanmasında, nəhayət, Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsində maraqlı olmadığını nümayiş etdirdi. AŞ PA bu qətnamədə hətta Azərbaycanı şantaj edərək öz əhdliklərini yerinə yetirməməkdə suçladı.

və yaxın gələcəkdə "öz öhdəliklərinə riayət etməyəcəyi təqdirdə" "nizamnamə öhdəliklərinin ciddi şəkildə pozulması halına cavab olaraq Nazirlər Komitəsi və Parlament Assambleyası arasında əlavə birgə prosedura təşəbbüs çağırışı" etməkdən və "özünün 2024-cü ildə ilk sessiyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin mandatını sorğulamaqdan" başqa variantı olmayacağını bildirdi. Beləliklə, AŞ PA-da qış sessiyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin etimadnaməsinin təsdiqlənməməsi adı altında nümayiş etdirilən anti-Azərbaycan məzhəbəsi əvvəlcədən planlaşdırılmışdı və hər hansı faktlar və dəlillər gətirməklə bu məkrli "demokratiya" oyununun qarşısını almaq mümkün deyildi.

Bir məsələni də qeyd etmək yerinə düşərdi ki, 7 fevralda keçiriləcək prezident seçkilərinə AŞ PA seçki müahidə missiyası dəvət edilməyib və Azərbaycanın bu qərarı AŞ PA-nı ciddi qıcıqlandırır. Belə ki, növbəti dəfə Azərbaycanı əsaslı olaraq tənqid və təhdid etmək fərsəti itirilib. Qeyd edilməlidir ki, bir qayda olaraq, Azərbaycanda keçirilən prezident və parlament seçkilərinə, Konstitusiyaya dəyişikliklər və əlavələrə dair keçirilən referendumlara müxtəlif beynəlxalq müşahidə missiyaları, o cümlədən digər missiyalarla bərabər AŞ PA seçki müahidə missiyası da dəvət edilirdi. Lakin son seçkilər zamanı AŞ PA missiyası açıq-aşkar və kobud şəkildə seçki prosesi ilə bağlı qeyri-obyektiv, qərəzli mövqe sərgiləməsi səbəbindən Azərbaycanın AŞ PA seçki müahidə missiyasını dəvət etməmək barədə qərarı obyektivdir və anlaşılındır. Bu Azərbaycanın suveren hüququdur.

Nəhayət, son dövrlər AŞ PA-da Azərbaycana qarşı isteriya halını almış növbəti kampaniyaların daha da kəskinləşməsi, müxtəlif məsələlərə bağlı qarşılıqlı müzakirələrin aparılmasının mümkünəşməsi, açıq-aşkar şantaj və təhdidlər fonunda Azərbaycan nümayəndə heyətinin bu qurumla əməkdaşlığı qeyri-müəyyən müddətə dayandırmaq barədə bəyanatı realılıqdan qaynaqlanırsa, istənilən halda Azərbaycan əməkdaşlığı hazır olan və əməkdaşlığı təşviq edən dövlətlər və Avropa Şurası öz mövqeyinə yenidən baxacağı, öz Nizamnaməsində əks etdirdiyi dəyərlərə və əməkdaşlığa praktikada riayət edəcəksə, zənnimizcə, əməkdaşlığı bərpa etmək mümkündür.

Keçmiş nazir üçün kəcavə

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Haçansa oxumuşdum, deyir, Üzeyir Hacıbəyli tələbələrinin ac olduğunu görəndə onları evinə aparıb yemək verirmiş. İndi mən elə bir müqayisə aparacağam ki, Üzeyir bəyin qəbri parçalanmasa yaxşıdır. Hər halda, bəy məni bağışlasın. Bizim keçmiş təhsil naziri Misir müəllim hansısa universitetdə dərs deyirmiş, orda liftə minməkdə çətinlik çəkirmiş. Tələbələr liftə doluşur, ona yol vermirmiş. (Bəlkə bunun üçün hörməti vaxtında qazanmaq lazım idi?) Bəs çıxış yolu nədir? Əski nazir təklif edir: tələbələrin liftə minməyi qadağan olunsun.

Bəh-bəh. Gör necə gözəl pedaqoji sistemimiz vardır. Əslində təzə təklif deyil, uzun illərdir bizim bir çox məktəblərdə müəllimlər üçün ayrıca sanuzellərə, tualetlərə qədər yaradılıb. Lift niyə ayrılmasın?

Prinsipcə, şagird-tələbə personalında son zamanlar vəhşiləşmə prosesləri gedir. Zorakılıq, bıçaqlama, təhqir adi hal alıb. Birdən bu azğınlar müəllim-professor heyətini təhqir etməyə, bıçaqlamağa başlasalar? Qətiyyən yol verə bilmərik. Uşaq uşağı təhqir eləyəndə məktəbini dəyişirik, müəllim təhqir edilsə nə tədbir görək? Profilaktika lazımdır. Elə dünən hansısa məktəbdə kütləvi dava düşmüşdü, polis vəziyyəti nəzarətə götürmüşdür, insan tələfatı yoxdur, nisbi sakitlik elan olunmuşdur. Nazirlikdən verilən açıqlamaya görə dava məktəbin ərazisində deyil, qıraqda olubdur. Bəlkə də repetitor yanında... Təklif edirəm şagirdlər davanı bundan sonra repetitor yanında salsınlar. Hər şeyin öz yeri var.

O cümlədən, yaxşı olar Misir müəllimə xətti-rəvan və ya kəcavə ayrılınsın. Binaya girən kimi çıxıb otursun, pis oxuyan tələbələrə dörd nəfər kəcavənin altına girsin, hörmətli professoru kafedraya, auditoriyaya, kafeyə, tualetə - hara lazımdırsa ora, çiyinlərində aparsınlar. Müəllimə hörmət etməliyik. Biz uşaq olanda müəllimlər yemək yemirdilər. İndi, maşallah, müəllimlər valideynləri diri-diri udur. Misir müəllimin təhsilimizin inkişafında rolu isə o qədər böyükdür ki, tələbələr nəinki onu bellərində daşımağa borcludur, hətta biz lazım gəlsə ona ehram da tikməliyik. İndi söz əlaqədar... Nəsə, özləri mövzunu bilir.

Sözügəlişi, təzəlikcə birinci sinif şagirdini təhqir edən müəllimin videosu yayılmışdı. O nə səs idi, ilahi? Müəllimdən çıxan səs heyretəməz idi, lakin ona töhmət verdilər. Halbuki, apar qoy sərhədə, qışqırsın, Zəngəzur dəhlizi öz-özünə açılmasa heç zad bilmirəm.

Keçək həlli vacib başqa məsələlərə. Bu yaxında dövlətimiz qərar verdi ki, kino çəkilişindən vergi alınmayacaqdır. Amma kino çəkilişi yoxdur axı. Olmayan şeydən vergini necə alırmışlar? Əsl kino mövzudur.

Bir qədər də xarici xəbərlər. Amerikada ölüm cəzasına məhkum edilən şəxsi azotla boğub öldürdülər. Bu, Ştatların tarixində yenilik sayılırmış, çünki qabaqlar orda caniləri ancaq elektrik stulu, güllələnmə, dar ağacı, zəhərli qaz və damara zəhərli iynə üsullarıyla öldürmək dəbdə olmuşdur. Elə bu cani də iynə üsuluyla qətlə yetirilməliymiş, lakin maraqlıdır ki, həbsxanada onun damarını tapa bilməyiblər. ("Maraqlıdır" yazdım, özümə də tragikomik gəldi).

Artıq azotla boğma üsulu əlavə edildi, bu münasibətlə bütün Amerika demokratlarını təbrik edirəm. Ağıllımız kimdir, qabaqda gedən zəncirli. Kül bu planetin təpəsinə (nüvə külü də ola bilər), gör onu hansı zırramalar idarə edir. "Kitayski" ölkə olan Çin, qatıl ABŞ, ermənipərəst Fransa, dəli Putin və sairə - hamısını yazsam qan düşər.

Təzə ilin ilk ayı yekunlaşmaq üzrədir. Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sənədi ilə bağlı danışıqların harada davam etdiriləcəyi ətrafında qeyri-müəyyənlik isə davam edir. Hələ ki, nikbinlik üçün əsaslar yetərinə kövrək olaraq qalır. Həmişəki kimi, Ermənistanın qeyri-konstruktivliyi üzündən prosesi irəli aparmaq müşkülə çevrilib.

Söz oyununu özlərinin sevimli peşəsinə çevirən İrəvan rəsmiləri vaxtaşırı "nalla-mıxa" vurur, utanmazcasına Azərbaycan tərəfini hətta qeyri-obyektivlikdə suçlayırlar. "Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşması prosesi naminə Ermənistanda konstitusiyaya islahatlarının aparılması barədə söhbətlər şişirtmədir". "Yeni Məşavət"ın xəbərinə görə, bunu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib. Yada salaq ki, az öncə bir sıra KİV-lərdə Nikol Paşinyan hökumətinin ölkə konstitusiyasında (preambula hissəsi) Müstəqillik Bəyannaməsinə istinad olunduğu üçün onu dəyişdirmək zərurəti barədə iddialar yer almışdı. Qeyd olunurdu ki, məhz Azərbaycanın tələbi ilə həmin istinad çıxarılacaq, çünki orada keçmiş DQMV Ermənistanın tərəf hissəsi təqdim edilir.

"Məncə, bu, hüquqi münasibətləri və mexanizmləri təsbit etməklə yanaşı, ilk növbədə vətəndaşla dövlət arasında cəmiyyətdaxili münasibətlərin qurulmasının fəlsəfi əsasını təşkil edən, daxili istifadə və əhəmiyyət kəsb edən bir sənəddir", - deyir Mirzoyan məsələ haqda danışarkən vurğulayıb. Ancaq o, sülh prosesinin məhz ölkənin hazırkı konstitusiyasına görə ləngiməsi ilə bağlı fikirlərlə razılaşmayıb. Bununla belə, bildirib ki, Bakı Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin qeyd olunduğu "İstiqlal Bəyannaməsi"nə istinadlı problem sayır: "Onlar bu məsələni qaldırıblar və deyiblər ki, bəli, bu problemdir". Nazir ardınca əlavə edib ki, Ermənistan və Azərbaycan bir-birinin konstitusiyalarında sülhə qarşı hüquqi problem görür. Ermənistanın XİN başçısının nəyə eyham vurduğu sirr deyil. Bəllidir ki, Azərbaycan Konstitusiyasına görə, indiki respublika ADR-in hüquqi-siyasi varisidir. Bəs bu müddəa Ermənistanla qarşı ərazi iddiası kimi yozula, sülh danışıqlarına əngəl-bəhanə yarada bilərmi?

İrəvandan sərsəm iddia - konstitusiyaya sayıqlaması

Mirzoyan deyib ki, Ermənistan və Azərbaycan bir-birinin konstitusiyalarında sülhə qarşı hüquqi problem görür; XİN başçısı AXC dövrünə eyham vurur - bu müddəa Ermənistanla qarşı ərazi iddiası kimi yozula bilərmi?

Sabiq millət vəkili, hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli "Yeni Məşavət"a qeyd etdi ki, Mirzoyanın fikirləri Ermənistanın növbəti uydurmasıdır. Q.Əlibəyli bildirdi ki, Ermənistan Azərbaycan konstitusiyasında sülhə qarşı hüquqi problem görə bilməz və Mirzoyanın dedikləri cəfəngiyyatdır: "Əvvəla, rəsmi Bakı dəfələrlə qeyd edib ki, İrəvan sülh müqaviləsindən yayınır və özünü sülhpərvər kimi göstərərək Azərbaycanı günahlandırır. İkincisi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi sayılır, amma bugünkü Ermənistan ərazisinə hər hansı iddiamız yoxdur, Konstitusiyamızda belə bir müddəa da görə bilməzlər. Tam tərsinə, Ermənistan Konstitusiyasında Qarabağla bağlı ərazi iddiası mövcuddur. Eyni zamanda, qardaş Türkiyəyə qarşı gerbdə, Müstəqillik Aktında ərazi iddiaları yer alır.

Azərbaycan Konstitusiyasında, gerbində Ermənistanla qarşı hansı iddialar var? Mirzoyan yenə də daxili auditoriya üçün nağıl danışır. Bir diplomat fikir irəli sürəndə məsuliyyətli olmalıdır".

Q.Əlibəyli bildirdi ki, əgər rəsmi İrəvan qərbi azərbaycanlıların Zəngəzura qayıdışını nəzərdə tutursa, bunu ərazi iddiası kimi dəyərləndirmək olmaz, Konstitusiyamızda da belə bir bənd yoxdur: "Sadəcə, Azərbaycan şərt irəli sürüb ki, ermənilərin Xankəndiyə qayıdışı ilə azərbaycanlıların Zəngəzuru qayıdışı paralellik təşkil etməlidir. Onlar Zəngəzura qayıdandan torpaq tələb etməyəcəyik axı?! Ona görə də Ermənistan bəhanələr uydurur. İki tərəf arasında imzalanacaq sülh müqaviləsinin şərtlərindən biri məhz sərhədlərin toxunulmazlığının tanınması, ərazi bütövlüyünə hörmət

edilməsidir. Belə olan şəraitdə Ermənistan Azərbaycana qarşı ərazi iddiası olan bir sənədi saxlaya bilməz".

Siyasi ekspert Elxan Şahinoğluya görə, İrəvan Azərbaycanla sülh sazişi imzalamaq üçün qarşıllıqlı olaraq ərazi bütövlüyünün tanınmasıyla yanaşı sərhədlərin dəqiqləşməsinə də istəyir: "Görünür, İrəvan hələ də ümid edir ki, sülh sazişi çərçivəsində Azərbaycan ordusu sərhəddəki yüksəkliklərdən geri çəkiləcək. Bunun baş verməyəcəyini prezident İlham Əliyev bir neçə dəfə bildirib. Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin Rusiyanın nəzarətində olmasını istəmir. Bu baxımdan Mirzoyan rusiyalı həmkarı Lavrovun "dəhliz rusiyalı hərbiçilərin nəzarətində olmalıdır" yanaşmasını qəbul etmir. Mirzoyan dəhlizin yalnız Ermənistan qüvvələrinin nəzarəti altında olmasını istəyir ki, buna da rəsmi Bakı razılaşmayacaq. Ermənistanın ümidlə başladığı Türkiyə ilə dialoq hazırda dondurulmuş haldadır. Bunun səbəbi odur ki, Ankara Bakı ilə strateji müttəfiqliyə sadıq qalaraq Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasından sonra Ermənistanla sərhədin açılmasını mümkün sayır. Ona görə də İrəvan Türkiyə ilə sərhədin açılmasını və ikitərəfli ticarətin başlamasını istəyirsə, ilk əvvəl Azərbaycanla sülh sazişi imzalamalıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Məşavət"

Avropa Şurası Parlament Assambleyası (AŞ PA) anti-Azərbaycan qərarı ilə erməni faşizminin çörəyinin üstünə yağ sürtdü, sönməkdə olan lampasına neft tökmüş oldu. Düzdür, Azərbaycan nümayəndə heyətinin Assambleyada iştirak etməməsinin ölkəmiz üçün hər hansı yan təsirləri olmayacaq və buna əsas da yoxdur. Sadəcə, Qərb təsisatlarının və paytaxtlarının qərəzli mövqe və qətnamələri son nəticədə Azərbaycanla Ermənistan arasındakı sülh prosesinə mane olur, revanşa meydan açır. AŞ PA-nın “dabbaqda göynə bələd olan” insan hüquqları müdafiəçisi, vəkil Sahib Məmmədov bu mövzuda “Yeni Müsavat”-a müsahibəsində sensasion açıqlamalar verdi.

- Sahib bəy, Azərbaycan nümayəndə heyəti anti-Azərbaycan qərarının sonlanmasını gözləmədən AŞ PA-da təmsilçiliyini qeyri-müəyyən müddətə-dək dayandırdı. Bu qərara münasibətiniz necədir? Sizcə, nəticələr nə ola bilər?

- Azərbaycan nümayəndə heyətinin Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında öz fəaliyyətini qeyri-müəyyən müddətə dayandırması və ya AŞPA tərəfindən bizim nümayəndə heyətinin səsvermə hüququnun məhdudlaşdırılması hələ ölkənin Avropa Şurasından çıxması demək deyil. Azərbaycan Avropa Şurasının Nizamnaməsini ratifikasiya edib və hələ ki, onu denonsasiya etməyib. Deməli, biz bu regional beynəlxalq təşkilatın üzvü olaraq qalıq. Avropa Şurasının 4 əsas orqanı var. Onlardan ikisi AŞ nizamnaməsi əsasında təsis olunub. Bunlar Nazirlər Komitəsi və Parlament Assambleyasıdır. Digər ikisi isə müqavilə əsaslı orqandır. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi “İnsan Hüquqları və əsas azadlıqlar haqqında Avropa Konvensiyası”na əsasən, Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresi isə “Yerli özünü-idarə haqqında Avropa Xartiyası” əsasında təsis olunub. İndi biz bu 4 orqandan yalnız birində fəaliyyətimizi müvəqqəti dayandırmışıq. Belə də bizim Avropa Şurası qarşısındakı bütün öhdəliklərimiz yerində qalır. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin də yurisdiksiyasında qalıq. Üzvlük haqqı da ödəməliyik. Amma Rusiya nümayəndə heyətinin səsi məhdudlaşdırılarda onlar üzvlük haqqı verməyi dayandırmışdı. Mən də dövlətimizin belə əks addımları atmağını istərdim. Münasibət birmənalıdır. Qətnaməyə baxanda hər şey aydın olur. “Dağlıq Qarabağdakı vəziyyətlə bağlı Assambleya özünün “Laçın dəhlizi ilə sərbəst və təhlükəsiz gediş-gəlişin təmin edilməsi” adlı 2508 (2023) sayılı Qətnaməsində Laçın dəhlizi boyunca azad və təhlükəsiz hərəkətin olmasını müəyyən edib və Azərbaycan rəhbərliyinin on aya yaxın davam edən bu vəziyyətin humanitar və insan hüquqları nöqtəy-nəzərindən çox ciddi nəticələrini qəbul etməməsindən sarsılıb”.

Bundan başqa, Assambleya özünün “Dağlıq Qarabağda humanitar vəziyyət” adlı 2517 (2023) sayılı Qətnaməsində və 2260 (2023) sayılı tövsiyələrində Azərbaycan ordusunun 2023-cü ilin sentyabrında Dağlıq Qarabağın bütün erməni əhalisinin Ermənistan

qaçması və “etnik təmizləmə” iddialarının ortaya çıxmasına səbəb olan hərbi əməliyyatını pisləyib”.

“Xristian klubu”, Fransa-nın, Almanyanın təsiri altındakı olan ölkələr müsəlman Azərbaycanın bu “özbaşınalıqına” dözümsüzlük göstərir. Bu, hələ son deyil. Uzaqgedən məqsədlərdən biri də COP29-u boykot etməkdir. Ən azı Qərb dövlətləri liderlərinin konfransa gəlməsinin qarşısını almağa maksimum çalışacaqlar.

- Azərbaycan nə vaxtsa quruma qayıda bilirmi və sizin fikrinizcə, hansı şərtlər altında?

- Qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan Avropa Şurasının üzvü olaraq qalır. AŞ PA-nın bu hərəkətindən sonra ya münasibətlər yaxşılaşanadək gözləməliyik. Şərt bu ola bilər ki, AŞ PA növbəti ildə Azərbaycan nümayəndə heyətinin səsvermə hüququna qoyduğu məhdudiyyəti götürə bilər. Açıqı, bu halı bizim üçün qəbulolunan saymıram. Bizim əks tədbirlərimiz səbrli, diplomatik, amma sərt olmalıdır. Yaxud daha sərt addımlar atılmalıdır. Tərəfimizdən sərt addım Avropa Şurasının nə zəmanaməsinə qoşulmaq haqqında qanunu ləğv etmək və denosasiya prosesinə başlamaq ola bilər. Bu halda biz həmçinin Avropa Şurasının Konvensiya və xartiyalarını da denosasiya etməli olacağıq.

Ümumiyyətlə, biz Avropa Şurasına qəbul olunanda da ikili standartlar var idi. Amma Avropa 23 il əvvəlki Avropa deyil. Dünya da o vaxtkı dünyaya deyil. Azərbaycan isə tamamilə başqa dövlətdir. Ərazilərində suverenliyini tam bərqərar etmiş müstəqil xarici siyasəti olan bir dövlət.

- Necə hesab edirsiniz, nədən Fransa və Almaniya ölkəmizə qarşı tandem kimi çıxış etməyə başlayıb?

- Xüsusən Qərbi Avropa və ABŞ-da ölkə rəhbərliyinə gələnler uzaqgörən siyasətçilər deyil. “Soyuq müharibə”nin ən gərgin dövründə ABŞ və Avropa dövlətlərinə rəhbərlik edənlərin müdrikliyi çatmışdı ki, SSRİ və sosialist düşərgəsi ilə əlaqələri “isti müharibə” həddinə çatdırmasın. Finladiyada Kekkonen kimi lider var idi. O ölkəsini neytral saxlamaqla Qərblə SSRİ arasında körpü rolunu oynayırdı. Onun kimi liderlərin hesabına 1975-ci ilin avqustunda Helsinkidə dünyanın 35 dövləti toplaşaraq Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsini keçirərək “Helsinki Yekun Aktı”-nı qəbul edə bildi. İndi o liderlər yoxdur. Almaniya və Fransa təsadüfi şəxslər hakimiyyətə gəlib.

“Bizə qarşı birləşən “kollektiv Qərb”dir”

Sahib Məmmədov: “Avropa Şurası heç də müqəddəs məqsədlər üçün yaranmayıb”; Hüquq müdafiəçisindən AŞ PA-nın mahiyyətini ifşa edən açıqlamalar

Onlar üçün dəyərlər başqadır. Bizə qarşı birləşən “kollektiv Qərb”dir. Onları Azərbaycanın müstəqil siyasəti qane etmir. Onlar Cənub Qafqazda möhkəmlənə bilirmir və bunun səbəbi Azərbaycandır. Əlbəttə, başqa səbəblər də var...

- Azərbaycan bunun ardınca Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin yurisdiksiyasından da qeyri-müəyyən müddətə çıxsa bilirmi? Yaxud bu addımı atsa, nə olar?

- Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, müxtəlif demarşlar və əks tədbirlər ola bilər. Amma Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin yurisdiksiyasından çıxmaq üçün biz “İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və Əsas Azadlıqlara dair Avropa Konvensiyası”-nı denonsasiya (konvensiyadan çıxmaq) etməliyik. Bundan əvvəl isə qeyd etdiyim kimi, AŞ Nizamnaməsini... Yəni üzvlükdən çıxmaqla AHİM yurisdiksiyasından da çıxmaq olar. Amma Rusiya hələ AŞ üzvü olanda məhkəmə qərarlarının statusunu endirmişdi. Yeni bir növ tövsiyə xarakterli etmişdi. Prinsipcə beynəlxalq hüquqda məcburiyyət yoxdur. Beynəlxalq hüququn 10 əsas prinsipindən biri də “öhdəliklərə könüllü əməl etmək” prinsipidir. Buna beynəlxalq hüquqda “Pacta sunt servanda” prinsipi deyilir. Amma belə bir şərt var ki, hətta dövlət AHİM yurisdiksiyasından (Avropa Şurasından) çıxsa belə, əvvəlki qərarları icra etməlidir. Amma etməsə də artıq heç bir

təsir mexanizmi qalmır.

- Daha bir maraqlı detala münasibətinizi bilmək istərdik: AŞ PA-da bu ölkələr Azərbaycanın əleyhinə səs verib: Ermənistan, Almaniya, Fransa, İtaliya, İspaniya, Portuqaliya, Belçika, Finlandiya, İsveç, Britaniya, Andorra, Avstriya, Xorvatiya, Danimarka, İslandiya, İrlandiya, Litva, Lüksemburq, Malta, Monako, Moldova, San Marino, Serbiya. Bəzi ölkələrin adlarının bu siyahıda olması sizlə təəccübləndirmədi ki?

- Beynəlxalq təşkilatların parlamentlərində lobbifəaliyyəti adlı haldır. Vaxtilə biz elə həmin şuradan çox ciddi bir qətnamə əldə etmişdik. Həmin AŞ PA 2015-ci ildə “Azərbaycanın sərhəd rayonlarının sakinləri qəsdən sudan məhrum edilib” adlı qətnamə qəbul edib. Bundan sonra erməni lobbisi “bizimkilər”in də yaxından iştirakı ilə məlum qarayaxma kampaniyasına start verdi. “Kürü diplomatiyası” adlı məsələni şişirtməyə başladılar. Əslində isə “Caviar diplomacy” ermənilərə aiddir və ötən əsrin 70-ci illərində dövrüyyəyə daxil olub. Ermənilər global səviyyədə möhkəmlənmək, xarici ölkələrin dövlət xadimlərinə ələ almaq, biznes uğurları qazanmaq üçün qara kürüdən istifadə edirdi. Məşhur “Petrossian Caviar” şirkəti dünya qara kürü bazarının 25%-nə nəzarət edir.

Amma bu qətnamədən sonra onlar özlərinə məxsus bu adı uğurla bizim üstümü

atdılar. Öz də dediyim kimi, “bizimkilər”in əli ilə. Maraqlı tərəf, məsələn, Fransa bir qətnamə qəbulu üçün zala kvorumu bəs edəcək qədər nümayəndə yığa bilər və yığdı. Deputatlar guya müstəqildir. Bizə dost olan Serbiya kimi dövlətin də deputatlarının əleyhinə səs verməsi bununla bağlıdır.

- Siyahıda ən çox diqqət çəkən Britaniya, İtaliya, Moldova və Serbiyadır. Qeyd etdiyiniz kimi, hansılar ki, bizə tərəfdar, hətta dost sayılır və Azərbaycandan neft-qaz alır, məsələn, İtaliya, Serbiya, yaxud Azərbaycandan böyük paralar qazanan Britaniya kimi. Məgər onların nümayəndələri ən azı bitərəf qala bilməzdilər? Bu ikiüzlülüyün motivi nədir?

- Əgər məsələ Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsində baxılışdı, o zaman diplomatların qərarı başqa olacaqdı. Burda deputatlardır və onları lobbifəaliyyətlə cəlb etmək asandır. Ya “əl-əli yuyar” prinsipi ilə, ya da şirnikləndirməklə.

- Yeri gəlmişkən, Azərbaycan nümayəndə heyətinin bəyanatındakı arqumentləri bölüşürsünüz mü?

- Azərbaycan nümayəndə heyətinin bəyanatındakı arqumentlərlə razıyam. Amma əlavə arqumentlər də ola bilər.

- Sahib bəy, ən ciddi suallardan biri budur: nədən erməni işğal dövründə AŞ PA Ermənistanı qarşı heç bir sanksiya tətbiq etmədi, əksinə, o vaxtkı prezident, Xocalı hərbi canisi Robert Köçeryanı quruma dövlət edib onun AŞ PA tribunalsından ağzına gələni danışmasına şərait yaratdı, onun çıxışını alqışladı? Sizin təxminləriniz nədən ibarətdir?

- Burada “xristian həmrəyliyi”ndən tutmuş Avropanın əsas dövlətlərinin maraqlarına qədər hər şey var. O cümlədən şirnikləndirmə. Dünya belədir. Nəyə isə nail olmaq istəyirsənsə həmin təsisatın oyun qaydalarına ya əməl etməlisən, ya da ordan uzaqlaşmalısən. Bizə belə təşkilatda üzv olmaq lazımdır mı? Fikrimcə, yox. Azərbaycan Avropa Şurasına üzv olanda ərazilərimizin 20%-i işğal altında idi. Neft

kontraktları hələ tam gücü ilə işləmirdi. Bakı-Tibilisi-Ceyhan hələ tikilməmişdi və sair. O zaman bizlər hələ də Avropanın dəyərlərə hörmət etməsinə inanırıq. İkili standartların olmasına baxmayaraq ümidli idik ki, bizə qarşı baş verən ədalətsizliyə göz yumulmayacaq. İndi bizim təəcüblənmək vaxtımız deyil. Biz baş verənləri fakt kimi qəbul edib tədbirlərimizi görməliyik.

Bir məsələni də qeyd etmək istəyirəm. Bu barədə heç yerdə deyilmir, amma mən insan hüquqlarının tarixi ilə bağlı təlim keçəndə bunu qeyd edirəm. Avropa Şurası heç də müqəddəs məqsədlər üçün yaranmayıb. İkinci Dünya Müharibəsindən sonra BMT-nin İnsan Hüquqları Komissiyası...İndi İnsan Hüquqları Şurası adlanır. O zaman “İnsan Hüquqlarının Universal Bəyannaməsini” hazırladı və bu sənəd 1948-ci ilin 10 dekabrında Baş Assambleyanın Parisdəki sessiyasında qəbul olundu. Bundan sonra dövlətlər üzərinə öhdəlik qoyan “İnsan Hüquqları haqqında Beynəlxalq Pakt” qəbul olunmalı idi. Amma o zaman BMT Təhlükəsizlik Şurası üzvü olan beş dövlətin beşi də buna maksimum mane oldu. Niyə? Ona görə ki, ABŞ belə bir sənədin qəbul olunmasını istəmədi. Çünki ölkədə rəsmən irqi seqreqasiya mövcud idi. Qanunla qərarətilililər üçün ayrı, ağ dərililər üçün ayrı idi. Böyük Britaniya və Fransa da bu sənədin qəbulunu istəmədi, çünki onların da müstəmləkələri var idi. Hər kəsə eyni hüquqlar tanıyan bu sənəd onlar qəbul edə bilməzdi. SSRİ başdan-ayağa həbs düşərgələri və lagerlərdən ibarət idi, Çin də həm kommunist, həm totalitar ölkə idi. Ona görə 1966-cı ilə qədər bu sənəd müzakirəyə çıxarılmadı. Sonradan iki Pakta çevrildi. Nəhayət, 1966-cı ildə Baş Assambleya qəbul etdi və 1976-cı ildə bu paktlar ratifikasiya səslerini toplayıb qüvvəyə mindi. Amma Qərb dövlətləri vəziyyətdən necə çıxdı? 11 dövlət toplaşaraq Avropa Şurasını təsis etdi. Ancaq özləri üçün. Müstəmləkələrdə yaşayanlara isə bu hüquqlar tanınmadı...

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti "2024-2026-cı illərdə maliyyə sektorunun inkişaf Strategiyası"nı təsdiq edib. Mərkəzi Bankdan "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, Strategiya ölkədə maliyyə sisteminin mühüm sektorları olan sığorta, kapital bazarları və ödəniş sistemlərinin inkişaf etdirilməsi, habelə bank sektorunun dayanıqlılığının daha da gücləndirilməsi kimi prioritetləri ehtiva edir. Strategiya maliyyə inklüzivliyinin genişləndirilməsi, maliyyə xidmətlərinin əhatəliliyinin artırılması və maliyyə alətlərinin şaxələndirilməsi, sektorda səmərəliliyin yüksəldilməsi, korporativ idarəetmənin tətbiqi, habelə şəffaflıq və dayanıqlılığının gücləndirilməsi kimi strateji məqsədləri özündə əks etdirir.

Sənəd həmçinin hər sektorun ehtimal olunan bazar potensialını, Mərkəzi Bankın müvafiq keyfiyyət tələblərini və risk əsaslı nəzarət mexanizmlərini, rəqəmsal maliyyə, dayanıqlı maliyyə, peşəkar inkişaf və əhalinin maliyyə biliklərinin artırılması kimi istiqamətləri müəyyən edir: "Strategiyada sürətli inkişaf mərhələsində olan sığorta sektoru üzrə vasitəçi və satış kanallarının (sığorta agentləri və brokerləri daxil olmaqla) genişləndirilməsi, könüllü və icbari sığortanın təşviqi, sığorta məlumat və monitoring mərkəzinin yaradılması, eləcə də korporativ idarəetmənin gücləndirilməsi və risk əsaslı prudensial tənzimləmənin həyata keçirilməsi məsələləri nəzərdə tutulub".

Mərkəzi Bank sığorta sektoru üzrə əsas strateji hədəflər olaraq sığorta təminatının genişləndirilməsi və istehlakçı hüquqlarının effektiv müdafiəsini təmin etməyi, bununla da sığortaya olan inam indeksinin 66 faizdən 80 faizə yüksəldilməsini müəyyənləşdirib. Bundan əlavə, sığortaçıların ödəmə qabiliyyətinin artırılması ilə yanaşı, adambaşına düşən ümumi sığorta haqqının cari 121 manatdan potensial olaraq 195 manata çatdırılması nəzərdə tutulur. Qurum bildirir ki, bu kompleks yanaşma riskləri effektiv idarə etməklə iqtisadi artımı dəstəkləmək məqsədi daşıyır.

Strategiyada Mərkəzi Bankın kapital bazarlarının inkişafına dair hədəfləri də müəyyən olunub. Sənədə görə, yüksək inkişaf potensialı olan kapital bazarları üzrə strategiya ölkədə kapital bazarlarının maliyyə sisteminə rolunu artırmaq və iqtisadi inkişafa töhfə vermək məqsədi daşıyır. Strategiyada kapital bazarları üzrə əsas strateji hədəflər bazar infrastrukturunun inkişaf et-

Maliyyə sektorunun 3 illik inkişaf sənədi açıqlandı - hədəflər, reallıqlar

Taleh Kazimov: "Strategiya vətəndaşların güclü və dayanıqlı maliyyə sistemindən faydalanmaq imkanlarını daha da artıracaq"

dirilməsini, bazara olan etimadın gücləndirilməsini və dayanıqlılığı, bazara çıxış imkanlarının genişləndirilməsini və investisiya alətlərinin çeşidinin artırılmasını əhatə edir. Bundan başqa, kapital bazarlarının ehtimal olunan potensialının qeyri-neft ÜDM-də payının cari 10 faizdən 14 faizə çatdırılması, əhalinin kapital bazarlarında investisiyalarının həcmində cari 150 milyon manatdan potensial olaraq 1 milyard manata qədər yüksəldilməsi və effektiv nəzarət çərçivəsinin formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Hazırlanan sənəddə ödəniş sektorunda innovativ həllərin tətbiqi ilə yanaşı ödəniş xidmətlərinə əlçatanlığın artırılması, ödəniş bazarında şəffaflıq və rəqəbətliliyin gücləndirilməsi də diqqət mərkəzindədir: "Ödəniş xidmətləri üzrə təhlükəsizliyin və səmərəliliyin təmin edilməsi məqsədilə milli ödəniş sisteminin müasirləşdirilməsi, bazar iştirakçıları üçün əlverişli mühitin yaradılması və effektiv nəzarət çərçivəsinin formalaşdırılması da nəzərdə tutulur. Ödəniş sektoru üzrə başlıca strateji hədəf olaraq adambaşına düşən orta illik nağdsız əməliyyat sayının cari 93-dən potensial olaraq 200-ə çatdırılması planlaşdırılır. Nəticə etibarilə, rəqabət qabiliyyətli və innovativ ödəniş ekosisteminin formalaşdırılması və

nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi iqtisadi artıma əhəmiyyətli töhfə verəcəyi gözlənilir".

Mərkəzi Bankın hazırladığı Strategiyada həmçinin ESİ (ekoloji, sosial və idarəetmə) və dayanıqlı maliyyə meyarlarının maliyyə xidmətlərinə inteqrasiyası, rəqəmsal maliyyə həllərinin inkişafı, bu sahədə innovasiyaların geniş miqyasda təşviqi və kibertəhlükəsizliyin gücləndirilməsi təşəbbüsləri də əhatə olunub: "Bundan əlavə, maliyyə sektorunda çalışan mütəxəssislərin peşəkarlıq səviyyəsinin daha da artırılması, habelə, cəmiyyətdə maliyyə biliklərinin və əlçatanlığının təşviqi kimi fundamental məsələlər strategiyada öz əksini tapıb".

Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri Taleh Kazimov hesab edir ki, "2024-2026-cı illərdə maliyyə sektorunun inkişaf Strategiyası"nın hədəflərinin və prioritetlərinin uğurla həyata keçirilməsi ölkənin makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinə töhfə verəcək, vətəndaşların güclü və dayanıqlı maliyyə sistemindən faydalanmaq imkanlarını daha da artıracaq.

Mərkəzi Bank bəyan edir ki, təsdiqlənən Strategiyanın icrası barədə məlumat illik əsasda ictimaiyyətə təqdim olunacaq.

Strategiyada ölkənin kapital, bank, sığorta və sair

sahələri üzrə konkret hədəflər müəyyənləşdirilib. Sənədə əsasən Azərbaycanın kapital bazarında rəqəmsal vasitələrlə həyata keçirilən əməliyyatların cəmi əməliyyatlardakı payının cari 0 faizdən 70 faizə çatdırılması hədəflənir. Sənədə əsasən, kapital bazarındakı fərdi depozit hesablarının sayının cari 1 mindən potensial olaraq 50 minə, həmçinin borc kapitalı bazarı vasitəsilə real sektor müəssisələrinin maliyyələşdirilməsinin cari 500 milyon manatdan potensial olaraq 1,5 milyard manata yüksəldilməsi hədəflənir.

Bundan başqa, kapital bazarlarına investisiya etməyə sərf edilən orta vaxtın cari 1 gündən potensial olaraq 15 dəqiqədən aşağı endirilməsi nəzərdə tutulur.

Mərkəzi Bankın daha bir hədəfi kart əməliyyatlarında nağdsız ödənişlərin çəkisinin indiki 55 faizdən potensial olaraq 70 faizə çatdırılmasıdır. Strategiya sənədinə əsasən, ani ödənişlərin Milli Ödəniş Sistemi əməliyyatlarında çəkisinin cari 0,39 faizdən potensial olaraq 25 faizə, eləcə də pərakəndə ticarət döriyyəsinə nağdsız ödənişlərin çəkisinin cari 21,1 faizdən potensial olaraq 40 faizə, cari hesablardan aparılan müştəri köçürmələrində rəqəmsal bankçılığın çəkisinin cari 80 faizdən potensial olaraq 90 faizə çatdırılması planlaşdırılır.

Baş tənzimləyici Azərbaycanda sığorta sektorunun aktivlərinin cari 1,9 milyard manatdan potensial olaraq 3,7 milyard manata çatdırılmasını da 2026-cı ilədək qarşıya hədəf qoyub: "Ölkədə könüllü sığorta üzrə sığorta haqlarının cari 350 milyon manatdan potensial olaraq 630 milyon manata, həyat sığortası üzrə sığorta haqlarının isə cari 124 milyon manatdan 280 milyon manata çatdırılması hədəflənir".

Bundan əlavə, sığorta sahəsində atılacaq addımlar sırasında aqrar sığorta, həyatın yaşam sığortası sahələrinin yenidən dizayn olunması, mikrosığorta bazarının yaradılması və inkişaf etdirilməsi də var. Eyni qaydada əmlakın sığortası, sərnişinlərin fərdi qəza sığortası sahələrinin də dizaynının yenilənməsi planlaşdırılır. İcbari sığortalar sahəsində Mərkəzi Bank yeni icazə növlərini tətbiq etmək niyyətindədir.

Strategiya sənədində həmçinin bank sektorunda əlverişli və məsuliyyətli bank xidmətlərinin genişləndirilməsi vasitəsilə dayanıqlı inkişafın dəstəklənməsi nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə bank sektoru üzrə bazarın genişləndirilməsi, bank olmayan kredit təşkilatlarını inkişaf etdirməklə onların iqtisadiyyatın maliyyələşməsində rolunun yüksəldilməsi, eləcə də nəzarət çərçivəsinin müasirləşdirilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi planlaşdırılır. Bu çərçivədə, bank sektorunda biznes kreditlərinin həcmində ehtimal olunan potensialının 16.5 milyard manata çatdırılması, müvafiq korporativ idarəetmə, şəffaflıq və rəqabət qabiliyyətliliyinin inkişafı və risk əsaslı tənzimləmə və nəzarətin gücləndirilməsi hədəflənir.

Qeyd edək ki, AMB-nin rəsmi statistikasına əsasən 2023-cü ildə Azərbaycanda

bankların kredit portfeli 18,3 faiz və ya 3,6 milyard manat artıb. Kredit portfelinin artımının 49 faizi biznes, 33 faizi istehlak, 18 faizi isə ipoteka kreditləri hesabına təmin edilib. 2024-cü ilin əvvəlinə bankların verdiyi biznes kreditləri ümumi portfelin 54.4 faizinə bərabər olmaqla, 12 milyard 616.8 milyon manat, istehlak kreditləri 29.9 faizinə bərabər olmaqla 6 milyard 937 milyon manat, ipoteka kreditləri 15.7 faizə bərabər olmaqla 3 milyard 629.2 milyon manat təşkil edib. Nəzərə alsaq ki, 2022-ci ildə 2022-ci ildə biznes kreditləri 11,4 faiz artaraq, 10 milyard 855,06 milyon manata çatmışdı, onda aydın olar ki, 2023-cü ildə bankların biznes kredit portfeli 16,2 faiz, yaxud 1 milyard 761,74 milyon manat artıb. Bu isə o deməkdir ki, Mərkəzi Bank 2024-2026-cı illər ərzində Azərbaycanda biznes kreditlərinin həcmində 3 milyard 883,2 milyon manat və ya orta illik 1,3 milyard manat artım gözləyir. Bu, 2023-cü ildə əldə olunan artımdan 300 milyon manata yaxın azalma deməkdir. Belə görünür ki, Mərkəzi Bankda Azərbaycanda biznesin inkişaf potensialına mühafizəkar, yaxuddaha real yanaşma mövcuddur. Bunun da səbəbi bəllidir: biznes kreditlərinin həcmində artım belə kreditlərə tələbatla, sonuncu isə kredit götürmək potensialı olan sahibkarlıq subyektlərinin sayının artımı, həmçinin biznesin genişlənməsi imkanlarının artması ilə bağlıdır. Real sektorun dinamik inkişafı təmin olunmadığı bir şəraitdə biznes kreditlərinə tələbatın artmasını gözləmək qeyri-mümkündür. Biznesdən tələb olmadığı müddətdə hətta banklar kredit faizlərini endirsələr belə, təklifi dəyərləndirəcək subyekt olmadığı üçün verilən kreditlərin həcmində artım cüzi olaraq qalacaq...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Makron Fransası Azərbaycana qarşı açıq düşmənçilik kursu götürüb. Bu məqsədlə rəsmi Paris əlindəki bütün təsir rıçaqlarını işə salmış kimi görünür. Fransa Senatının son fitnəkar qətnaməsi buna şökk-şübhə saxlamadı. Bəs gözlənti nədir, Bakı-Paris münasibətləri hara kimi kəskinləşə bilər?

“Hələ ki, bunlar yalnız Senatın hansısa konkret öhdəlik doğurmayan bəyanatlarıdır. Lakin belə davam edərsə və Azərbaycana qarşı sanksiyalar elan edilərsə, Gürcüstan alətə çevriləcək”. “Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bunu tanınmış gürcü politoloq Levan Pirveli minval.az-a söyləyib. Ekspert ardınca deyib: “Çünki Fransanı Azərbaycan nefti və qazı maraqlandırmır, onun prioriteti urandır. Sanksiyaların Azərbaycan qazı və neftinin tədarükünü dayandırması riski isə Fransanın rəqiblərinə - İtaliyaya, Macarıstana və digər ölkələrə təsir edəcək. Amma təsəvvür etmək çətindir ki, Fransa sanksiyalar və ya embarqo elan edən kimi Ma-

Neft-qaz kəmərlərinə dair eybəcər plan - Fransa Gürcüstanı sanksiyalara qoşmağa çalışır

Avropa Birliyinə üzvlüyə namizəd statusu alan Tiflis Makronun təzyiqi altında həqiqətənmi Bakı və Ankaraya qarşı bu avantüraya gedər?

minə Fransanın “Bastion” zirehli maşınlarının Ermənistanla çatdırılması üçün tranzit rolu olmağa razılıq vermiş, bununla da Bakıda əndişə yaratmışdı. Ancaq bu dəfə söhbət Gürcüstanın özünün böyük tranzit haqları əldə etdiyi və yararlandığı neft-qaz xətlərindən, iki böyük qonşu - Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərə zərbə vurmasından gedəcək. Rəsmi Tiflis təzyiqi altında belə ağılsızlığa qol qoyarmı?

Professor Qabil Hüseyinlinin “Yeni Müsavat”a

yerləşirik, tarixi qonşuluq, dostluq əlaqələri var. Gürcüstan heç zaman uzaq Fransanın belə bir oyununa qoşulmaz”. Professor onu da hesab edir ki, bölgədə enerji ticarətində Britaniya mühüm rol oynayır, bp şirkətinin önəmli payı var və belə vəziyyətdə Makron Fransası başından böyük bir qələt edə bilməz: “Həmçinin, Azərbaycanın Gürcüstanla imzalanmış müqavilələri var, orada müddəalar yer alır. Onlardan birində qeyd edilir ki, əgər Gürcüstan müqavilələri 50 ildən tez pozmağa cəhd edə-

tankları Tiflisin 25 kilometrliyində idi, o dövrdə Fransa prezidenti Sarkozy tələsik Gürcüstanla gələrək Sakaşvilini yola getirdi ki, Kremlin hücumlarını dayandırması üçün anlaşmaya getsin. Belə bir vəziyyətdə Azərbaycan Moskvanın xoşuna gəlməyən bir addım ataraq Gürcüstanın enerji tələbatını ödədi, indi sizcə, Azərbaycana təcavüz, sanksiya niyyətində olan Fransanın bu düşmənçiliyinə rəsmi Tiflis qoşularmı? Hər halda, ağılı başında olan iqtidar bunu etməz”.

Ermənistan itkin vətəndaşlarımızla bağlı məlumatları verməkdən imtina edir

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş vətəndaşlarımızın müəyyən edilməsi istiqamətində Hərbi Prokurorluq, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası və aidiyyəti digər qurumlarla birlikdə zəruri tədbirlər görülür.

APA xəbər verir ki, bunu Baş prokuror Kamran Əliyev Baş Prokurorluğun 2023-cü ilin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr edilmiş geniş Kollegiya iclasında deyib.

O bildirib ki, lakin mina məsələsində olduğu kimi, bu məsələdə də Ermənistan tərəfi əməkdaşlıq etməkdən yayınır və müvafiq məlumatları təqdim etməkdən imtina edir.

Nazir müavini: “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanır

Bu il Bakı şəhəri COP 29-a ev sahibliyi edəcək. Bu, ölkəmiz üçün qürurverici hadisədir. APA-nın bölgəyə ezam olunmuş əməkdaşının xəbərinə görə, bunu ekologiya məsələləri üzrə işçi qrupun Zəngilanda keçirilən iclasında ekologiya məsələləri üzrə işçi qrupun rəhbəri, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Vüqar Kərimov deyib.

O, 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan olunmasına diqqət çəkib və bir çox tədbirlərin olduğunu deyib:

“Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi olaraq aidiyyəti dövlət qurumları ilə birlikdə tədbirlər planı hazırlanır. Həmin tədbirlər həm Şərqi Zəngəzur, həm də Qarabağ iqtisadi rayonu da daxil olmaqla ölkə ərazisini əhatə edəcək”.

caristan və ya Türkiyə Azərbaycandan qaz və neft almağı dayandıracaq. Ancaq Gürcüstan təzyiqi altında bütün bu sanksiyaların icraçısına çevrilə bilər. Çünki o, Fransanın əlində alətdir. Beləcə, Gürcüstan durduğu yerdə çox yöndəmsiz vəziyyətdə görünür”.

Tiflis Fransanın təzyiqi altında həqiqətənmi bu avantüraya gedər? Daha dəqiqi, oturduğu budağı kəsməklə qonşu Azərbaycan, Türkiyə, İtaliya və Macarıstanla konfrontasiya kursu götürə, öz “ayağına” güllə ata bilərmi? Yada salaq ki, prezidenti (Salome Zurbəşvili) Fransa vətəndaşı olan Gürcüstan bir neçə ay öncə Avropa İttifaqı üzvlüyünə namizədlik statusu almaq na-

bildirdiyinə görə, rəsmi Tiflis qətiyyətlə bu avantüraya getməz: “İlk növbədə Gürcüstanla Azərbaycanın yaxın qonşuluq əlaqələri var. Üstəlik, bu ölkədə parlament üsul-idarəçiliyidir. Yeni Fransa vətəndaşı olduğunu dediyiniz prezidentin yox, baş nazirin səlahiyyətləri genişdir. Hazırkı gürcü baş nazir İrakli Qaribaşvili pragmatik siyasətçidir, Qərbin avantürasına gedəcək siyasətçi deyil, Rusiya, Türkiyə və Azərbaycanla normal münasibətlər saxlamağın tərəfdarıdır. Ən əsası isə həmin neft-qaz kəmərlərinin Gürcüstan ərazisindən getməsi onların xəzinəsinin illik gəlirlərinin 48 faizini təşkil edir. Sizcə, Gürcüstan bu gəlirlərdən imtina edərmi? Üstəlik, biz eyni regionda

sə, o zaman çox böyük məbləğdə cərimə ödəməli olacaq. Bu da Gürcüstanın büdcəsi qədər cərimə ödəmək deməkdir. Ona görə də səslənən mülahizələri və ehtimalları real hesab etmirəm”.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova gürcü həmkarının fikirlərini illuziya sayır. Onun sözlərinə görə, buna gedərsə, rəsmi Tiflis siyasi və iqtisadi cəhətdən intihar etmiş olar: “Gürcüstanın ən ağır günlərində, Rusiya təcavüz etdikdən sonra Azərbaycanın verdiyi neft-qaz, işıq hesabına yaşadılar. Keçmiş prezident Saakaşvili bu yaxşılığı həmişə xatırlayır və gürcü xalqına Azərbaycan dövlətinə minnətdarlıq borcu olduğunu qeyd edir. 2008-ci il müharibəsində rus

Ekspertin fikrincə, ikincisi, Türkiyə faktoru var: “Gürcüstan aramızda körpüdür, tranzit ölkə kimi pul qazanır, Türkiyə onların turizminə yatırım qoyub, inşaat sektoruna investisiya ayırır, Gürcüstanın qardaş ölkə ilə sərhəd bölgələrində Türkiyənin ciddi ticari təsirləri mövcudur... Yeni Azərbaycanı bir kənara qoyaq, Fransanın düşmənçilik etdiyi Türkiyənin reaksiyasını Gürcüstan hakimiyyəti təsəvvür edir-mi? Məncə, bu cür proqnozların özü irrealdir, üstəgəl, Gürcüstan-Azərbaycan münasibətlərinə xələl gətirəcək açıqlamalardır. Bu məsələdə diqqətli və həssas olmalıyıq”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Abşeronda xeyli silah və narkotik aşkarlanıb

Abşeronda keçirilən tədbirlər zamanı 13 ədəd odlu silah əməliyyat yolu ilə aşkar edilib, 27 ədəd ov tüfəngi polis əməkdaşlarına təhvil verilib, 10 kiloqrama yaxın narkotik vasitə qanunsuz dövriyyədən çıxarılıb.

APA DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Abşeron Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən hüquqpozmalara qarşı ötən gün növbəti əməliyyat və profilaktik tədbirlər keçirilib. Tədbirlərlə ümumilikdə 13 ədəd odlu silah əməliyyat yolu ilə aşkar edilib, vətəndaşlarda olan 27 ədəd ov tüfəngi polis əməkdaşlarına təhvil verilib.

Qobu, Saray və Mehdiabad qəsəbələri ərazilərindən 8 ədəd əl qumbarası və 25 ədəd mərmə təhlükəsizlik tədbirləri görülməklə həmin ünvanlardan götürülüb. Narkotiklərə qarşı keçirilən 17 əməliyyat zamanı 10 kiloqrama yaxın narkotik vasitə qanunsuz dövriyyədən çıxarılıb. Belə ki, Mehdiabad Polis Bölməsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə əvvəllər məhkum olunmuş Rafiq Bədirovdan "Makarov" markalı tapança, 7 patron, eləcə də Mehdiabad qəsəbəsi ərazisindən 1 ədəd "Kalaşnikov" markalı avtomat, 12 ədəd patron, Abşeron rayon sakini olan Pərvanə Musayevadan satmaq məqsədi ilə əldə etdiyi 3 kiloqramdan artıq mariyuana aşkar edilib. Vətəndaşlar tərəfindən 14 ədəd tüfəng Mehdiabad Polis Bölməsinə təhvil verilib.

Saray Polis Bölməsi əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə Zülfü Ağadadaşov və Sübhü İsmayilovdan ümumilikdə 2 ədəd "Makarov" markalı tapança və 7 ədəd patron aşkar edilib. Vətəndaşlar tərəfindən 2 ədəd ov tüfəngi Saray Polis Bölməsinə təhvil verilib.

Ceyranbatan qəsəbəsində vətəndaşlara qarşı soyğunçuluq edən əvvəllər məhkum olunmuş Samir Məmmədov də saxlanılaraq məsuliyyətə cəlb olunub.

Qobu Polis Bölməsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə Ramid Məmmədovdan "Kalaşnikov" avtomatı, 9 ədəd patron, Ayaz Heydərovdan "Makarov" markalı tapança və 4 ədəd patron aşkar edilib. Vətəndaşlar tərəfindən 8 ədəd ov tüfəngi Qobu Polis Bölməsinə təhvil verilib. Narkotiklərin satışını təşkil edən Abşeron rayon sakini Araz Alxasovdan isə 1 kiloqrama yaxın heroin, metamfetamin, eləcə də 20 ədəd metadon həbi aşkar olunub. Qobu qəsəbəsində mənzillərdən oğurluq edən Zakir Salmanov da qeyd edilən tədbirlərin nəticəsi olaraq saxlanılıb.

Abşeron RPİ-nin Cinayət Axtarış Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlər nəticəsində Toğrul Qasımov, Murad Hüseynov, Muxtar Abdullayev, Şahid Məmmədov, Nəcməddin Əlizadə, Samran Əliyoldaşov və Natiq Şixəliyevdən ümumilikdə 7 ədəd "Kalaşnikov" avtomatı, 7 ədəd sandıqca və 41 ədəd patron aşkar edilib.

Vətəndaşlar tərəfindən 3 ədəd ov tüfəngi İdarəyə təhvil verilib. Taksidən fəaliyyəti adı altında narkokuryerlik edən Azər Ağakışiyevin idarə etdiyi "Toyota Prius" markalı avtomobilə 4 kiloqramdan çox mariyuana aşkar olunub. Abşeron rayonunda müxtəlif vaxtlarda 20 avtomobilin şüşəsini qıraraq oğurluq edən Sabirabad rayon sakini Ümid Mirzəyev də tədbirlərin nəticəsi olaraq saxlanılıb. Rayon ərazisində oğurluqlar və müxtəlif cinayət törətdikləri üçün axtarışda olan 5 nəfər saxlanılıb, "isti izlərle" 20 cinayətin üstü açılıb.

Qanunsuz küçə ticarəti, avaralıq və dilənçiliklə bağlı 47, xırda xuliqanlıq və xırda talamaya görə 44 fakt aşkarlanıb, mülki axtarışda olan 23 nəfər tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Bununla yanaşı, Abşeron rayon DYPŞ-nin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlər zamanı yol hərəkəti qaydalarını pozan 100-dən artıq, spirtli içkinin təsiri altında sürən arxasına əyləşən və nəqliyyat vasitəsində konstruksiya dəyişikliyi edən 28, dayanma-durma qaydalarını pozan 321 sürücü inzibati məsuliyyətə cəlb edilib.

Ötən gün ADA Universitetinin tələbəsi, 2002-ci il təvəllüdlü Sərxan Asif oğlu Həsənov yaşadığı mənzildə dəm qazından zəhərlənərək ölüb. Hadisə ilə bağlı digər təfərrüat da ortaya çıxıb. Sərxanın özündən böyük qardaşı, 2001-ci il təvəllüdlü Əli Həsənov da onunla birgə mənzildə dəm qazından boğularaq ölüb. Əldə edilən məlumata görə, 2001-ci il təvəllüdlü Əli Həsənov təxminən 3 ay öncə evlənibmiş. Sərxan Həsənov isə ADA Universitetinin Hüquq fakültəsinin IV kurs tələbəsi, Prezident təqaüddüsü idi.

Elmar Nurəliyev əlavə edib ki, dəm qazları əsasən hamam otağında və mətbəxdə əmələ gəlir: "Dəm qazının 95 faizi hamam otaqlarında əmələ gəlir. Qışda insanların qaza olan tələbatları daha çoxdur. Həmin

qələdə Hallar Nazirliyi aşağıda göstərilən təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunmasının zəruriliyini bir daha xatırladır:

* qaz cihazı saz və standartlara uyğun olmalı;

* cihaz olan məkanın

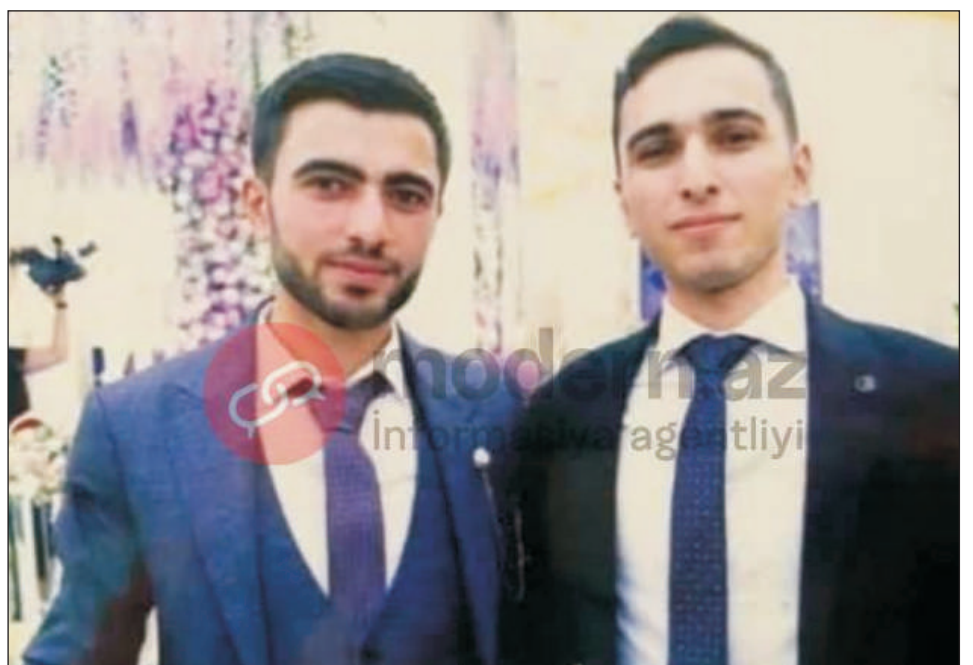
Dəm qazı iki qardaşı öldürdü - kabus daha neçə canlar alacaq...

Təhlükəsizlik eksperti: "Mütləq evdə qaz sızması əleyhinə, dəm qazı əleyhinə detektorlar olmalıdır"

O, 2020-ci ildə qəbul imtahanlarında 692,5 bal toplayaraq III qrup üzrə ölkə birincisi olmuşdu. S.Həsənov Sumqayıt şəhərindəki Həzi Aslanov adına 22 nömrəli tam orta məktəbi qızıl medalla bitirmişdi. Hazırda iki qardaşın öldüyü hadisə ilə bağlı Nərimanov Rayon Prokurorluğu tərəfindən araşdırma aparılır. Qeyd etmək yerinə düşər ki, dəm qazının törətdiyi faciələr Azərbaycanda tez-tez baş verir. Dəm qazından zəhərlənmələr, boğulmalar, ölüm hadisələrinin ildən-ilə azalacağını düşünsək də, əksini görürük.

Bəs dəm qazından zəhərlənmələrin, boğulmaların səbəbi nədir? Bəzi ekspertlər bunun səbəbini hamam otaqlarında qaz cihazlarından insanların düzgün istifadə etməməsində görürlər. Əksər hallarda isə insanlar narazılıq edir, bu fikiylə razılaşırmı, bildirirlər ki, hamam otağının qapısında dəliklər olsa da, otaqda havalandırma normal olsa da, yenə də zəhərlənmələr olur. Bəziləri hətta iddia edir ki, evlərə verilən qazın tərkibində zərərli maddələr var, bu təsir edir. Bəs görəsən, bu kimi iddiaların hər hansı əsası varmı?

Təhlükəsizlik üzrə ekspert Elmar Nurəliyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, evdə qaz təchizatı varsa, artıq evdə təhlükənin olması deməkdir. Yeni qaz avadanlıqlarının təhlükəsiz istismarı lazımdır: "Mütləq standartlara cavab verən qaz cihazlarının olmasına diqqət etmək lazımdır. qaz cihazlarının avadanlıqları standartlara cavab verməzsə, evə metal borular əvəzinə kapron və digər materiallardan olan borularla qaz çəkilsə, qaz xəttində hər hansı bir nasazlıq, dəlik və sızma olarsa onda dəm qazı əmələ gəlir. Həmçinin, qaz sobalarına kənar müdaxilələr

edilməsi də çox təhlükəlidir. İnsanlar bir otaqdan digər otağa kустar üsulla hazırlanmış qaz xətti çəkirlər və ya qızdırıcı sobalara kənar müdaxilələr edirlər. Bu da yanma prosesinin düzgün getməsinə gətirib çıxarır. Evdə qaz sızması əleyhinə, dəm qazı əleyhinə detektorlar olmalıdır. Bu qavunvericilikdə təsbit olunub, qaz cihazlarından istifadəyə dair tələblərdə də göstərilir. Qaz sızması olan kimi qazın təchizatı dayanır, bu detektorların işi olduqca funksionaldır.

Bundan başqa, evin bacaları ildə ən azı iki dəfə təmizlənməlidir. Əgər evin bacaları təmizlənməzsə, təbii ki, orada hava ventilyasiyası, sovrulması olmur və yanma prosesini də çətinləşdirir. Belə desək, kömürün və odunun yanmasından belə dəm qazı əmələ gəlir. Evin havası gün ərzində iki dəfə dəyişməlidir - səhər və axşam. Evdə qazı yandırarkən əmin olmaq lazımdır ki, otaqda qaz iyi var və ya yox. Əgər evdə qaz iyi yoxdursa, onda kibriti çəkmək lazımdır. Hətta çöldən evə daxil olan zaman da otaqda qaz qoxusunun olub-olmadığını yoxlamaq, daha sonra işıqları yandırmaq gərəkdir".

vaxt da insanlar otaqlarda qapı-pəncərələri bağlı saxlayırlar. Yayda isə qapı-pəncərələr çox vaxt açıq olur və hava ventilyasiya olduğuna görə dəm qazı da demək olar ki, olmur. Bir otaqdakı hava kütləsinin 0,1 faizi dəm qazı olarsa, bu, insan ölümünə gətirib çıxarır. Dəm qazı olan otaqda insan ölümünə 7 dəqiqə kifayət edir. Hamam otaqlarında olan zaman mütləq nəfəsliklər açıq olmalıdır. İnsanlar yayda həmin nəfəslikləri açıq, qışda isə bağlı saxlayırlar. Hamam otaqlarında ventilyasiya olmalıdır, qapıların aşağı hissəsində isə mütləq dəliklər olmalıdır. Hamam otaqlarına kустar üsulla hazırlanan qızdırıcılar qoyulmamalıdır. Bu, dəm qazının yaranmasına səbəb olur. Əgər insanlar bu standartlara əməl etsələr, dəm qazı riski azalar".

Qeyd edək ki, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təlimatlarında qeyd edilir ki, mənzildə dəm qazı təhlükəsinin qarşısını almaq üçün bir sıra qaydalara riayət edilməlidir: Evinizdə qeyri-standart, yeni kустar üsulla hazırlanmış cihazların quraşdırılması və istifadəsi təhlükəlidir. Ölümə nəticələnə bilən bu təhlükə ilə üzləşməmək üçün Föv-

hündürlüyü 2 metr 20 santimetrdən az olmamalı;

* havaçəkən sistem işləməli, nəfəslik açıq olmalı;

* hamam otağında ventilyasiya borusu, qapının aşağısında dəliklər olmalı;

* tüstü bacaları ildə iki dəfə təmizlənməlidir".

Evdə soba alarkən onun zamanəti barədə sertifikatı və texniki pasportunun olub-olmamasına diqqət yetirilməlidir. Mənzildə soba və suqızdırıcılarını quraşdırarkən mütləq yerli qaz idarəsinin mütəxəssisləri ilə məsləhətləşin. Bu sahədə naşı olan insanların xidmətindən istifadə etməyin. Dəm qazından zəhərlənmə zamanı bu simptomlar özünü büruzə verir: yarıq göz, baş ağrısı, başgicəllənməsi, halsızlıq müşahidə olunur. Getdikcə zəiflik, ürəkbulanması, quru öskürək, hafizənin keyləşməsi, eşitmə və görmə hallusinasiyaları başlayır. Qıcolma tutmaları və nəhayət, tənəffüs mərkəzinin iflici nəticəsində ölüm baş verir. Dəm qazından zəhərlənmiş insanı təmiz havaya çıxarıb, nəfəsalmasını çətinləşdirən geyimlərdən azad etmək, təcili tibbi yardım çağırmaq lazımdır.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Artıq ikinci ildönümü yaxınlaşan Rusiya-Ukrayna qanlı müharibəsinin sonu hələ ki, görünür. Moskva böyük canlı və maddi-texniki itkilərə rəğmən, işğalçı savaşı davam etdirmək əzmindədir. Təbii ki, Ukrayna da dost-müttəfiqlərinin dəstəyi ilə buna qarşı əlindən gələni edir və artıq şübhə yox ki, bu il kollektiv Qərbin ona köməyi qat-artacaq.

Bu arada Kremlə yaxın rəsmi tanınmış politoloq Sergey Markov özünün TG kanalında Ukrayna hərbi əməliyyatları teatrında hadisələrin inkişafı ilə bağlı proqnoz verib. Markov yazıb:

"1. 2024-cü ildə Rusiya və Ukrayna orduları, sanki yerlərini dəyişəcək.

2. Rus ordusu irəliləməyə çalışacaq. Ukrayna ordusu isə güclü müdafiə xətləri quracaq və özünü uğurla müdafiə edəcək. Ukrayna ordusu Rusiya müdafiəsinin uğurunu 2024-cü ildə təkrarlayacaq. Rusiya ordusu Ukrayna Silahlı Qüvvələri-

"Ukrayna Rusiyanın udacağı tikə deyil..." - Kremlyönlü siyasilərdən ilginclik etiraf və SOS

Rövşən Məhərrəmov: "Aparıcı ölkələr dünya müharibəsinə ciddi hazırlıq görməkdədir"
Kamran Məmmədli: "Dünyanın güc balansı tamamilə dəyişəcək"

məhrum etmək və tamamilə ələ keçirmək mümkün olmayacaq.

"Biz real perspektivlərimizi real qiymətləndirməliyik. Düşünürəm ki, Ukrayna istəsək də, istəməsək də, qalacaq. Bu davam edəcək, çünki

ABŞ-in yardımları artıq tam şəkildə nəticə vermədiyi üçün Kiyev bu taktikani seçməyə məcbur qalır. Çünki, yeni əks-hücum keçmək üçün müdafiə xəttini də möhkəmləndirmək lazımdır. Yeni əks-hücum zamanı irəliləmək

açıqlama verdi ki, global müharibəyə hazırlaşmalıyıq. Bu da onu göstərir ki, dünyadakı aparıcı ölkələr dünya müharibəsinə ciddi hazırlıq görməkdədirlər. Hesab edirəm ki, Böyük Britaniyanın müdafiə nazirinin açıqlaması sıradan bir mövqe deyil. Həmçinin Rusiya tərəfindən də buna bənzər açıqlamalar verildi. Zətlin və başqaları Ukrayna ərazilərini tam şəkildə işğal edəndən sonra nələrin ola biləcəyi barədə təxminlərini irəli sürüblər. Belə oxşar açıqlamalar təsadüfi deyil. Hətta bildirildi ki, biz Ukrayna ilə deyil, Avropa ilə müharibə aparırıq və Rusiya öz istəyinə çatmayana qədər geri çəkilməyəcək. Hesab edirəm ki, Ukrayna öz ərazilərinin bütövlüyünü tam şəkildə bərpa etsə belə, bu müharibə dayanacaq deyil. Güman edirəm ki, bu müharibə uzunömürlü olacaq. Rusiya hətta məğlub olub öz ərazilərinin bir hissəsini itirsə belə müharibə yenə də davam edəcək. Kreml Avropaya mesaj verir ki, dünya bizi qane edəcək şəkildə yenidən bölünməlidir".

Hərbi ekspert hesab edir ki, dünya müharibəsinə hazırlığın gətirdiyi bir vaxtda Azərbaycan da bu prosesdən kənarda qala bilməz: "Azərbaycanın, bilirsiniz ki, "dostları" az deyil. Bizə qarşı gələn təzyiqlər də bitmək bilmir. Bu baxımdan deyirəm ki, belə bir müharibə başlarsa, bu, Azərbaycandan da yan keçməyəcək. Bir sözlə, Avropa və Amerika Ukraynanın silahlanması artırımalıdır. Doğrudur, hazırda Kiyevin hərbi sənayesi inkişaf etdirilir. Özləri də artıq mərmilər istehsal edirlər. Hansı ki, bu mərmiləri Qərbdən alırdı. Artıq bunun bir qismini özü istehsal edir. Biz artıq Rusiya-Ukrayna savaşının gələcəkdə daha da böyüməsini ehtimal edə bilərik. Bütün qırmızı xətlər keçilib. Tərəflərdən heç biri geriye çəkilməyib. Dünyanın başqa yerlərində də müharibələr aktivləşməkdədir. Sanksiyalar Rusiyanı zəiflətsə də, hələ də ayaqda qalan güclü bir ölkə olaraq qalmaqdadır. Müharibə

Qəzza zolağında ölənlərin sayı 26 minə keçib

İsrailin zərbələri nəticəsində ötən il oktyabrın 7-dən bəri Qəzza zolağında ölənlərin ümumi sayı 26 083-ə çatıb. APA xəbər verir ki, bu barədə Qəzzadakı səhiyyə qurumu məlumat yayıb.

Bildirilib ki, İsrailin Qəzzada əməliyyatları nəticəsində yaralananların sayı 64 487-yə yüksəlib.

Xarkova raket hücumu zamanı ölənlərin sayı 11-ə çatıb

Xarkova hücumun qurbanlarının sayı 11 nəfərə çatıb. APA Unian-a istinadən xəbər verir ki, Xarkov meri Sinequbov bildirib ki, yanvarın 23-də raket zərbələrindən sonra vəziyyəti ağır olan 61 yaşlı qadın xəstəxanada dünyasını dəyişib.

Bununla da qurbanların sayı 8 yaşlı uşaq da daxil olmaqla, 11 nəfərə çatıb.

nin hücumunun uğursuzluğunu 2024-cü ildə təkrarlayacaq.

3. Qərb ölkələri 2024-cü ildə müharibə iqtisadiyyatlarını bərpa edəcək.

4. Qərb 2024-cü il ərzində Ukraynanın yeni, daha güclü ordusunu hazırlayacaq və silahlandıracaq.

5. 2025-ci ildə Ukrayna ordusu tərəfindən yeni və daha güclü hücum cəhdi olacaq.

6. Lakin 2023-cü ildə Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin hücumunun uğursuzluğunu təkrarlamamaq üçün NATO yeni hücum strategiyası yaratmalı olacaq".

Öz növbəsində hakim "Vahid Rusiya" Partiyasının qatı ermənipərəstliyi ilə tanıyan üzvü, Dumanın MDB ölkələri ilə iş üzrə Komitəsinin sədr müavini Konstantin Zətlin daha bədbin danışdı. İki il öncə Rusiya hərbi təcavüzünü hərəzlə dəstəkləyən Zətlin öncə etiraf edib ki, Ukrayna Rusiyanın udacağı tikə deyil.

Onun sözlərinə görə, Moskva nə qədər istəsə də, Ukraynanı dövlətçilikdən

qarşıdurma səviyyəsi çox yüksəkdir. Ukrayna daxilində Rusiyanın qatı əleyhdarları var. Məsələn, mən Qərbi Ukraynanın ələ keçirilməsi üçün planlar qurmağımızın əleyhinəyəm. Bu, "troya atı"nı qoşmağa bənzəyər", - deputat vurğulayıb.

Zətlin həmçinin rusları qorxudub ki, əgər bütün Ukraynanı ələ keçirməyə çalışsalar, Stalin dövründə olduğu kimi, onilliklər boyu partizanlarla vuruşmalı olacaqlar.

Hərbi polisin sabiq reisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov dünya savaşına hazırlığın gətirdiyini düşünür: "Bu yaxınlarda bu mövzuya uyğun müsahibə vermişdim. Bildiyiniz kimi, planetin aparıcı ölkələri dünya müharibəsinə hazırlaşır. Ukraynada son zamanlar üç istiqamətdə müdafiə xətti qurulur. Möhkəm, betonlaşmış istehkam xətti həyata keçirilir. Rusiya ordusunun müdafiə xətti necə qurulmuşdusa, Ukrayna da o sxemlə müdafiə xətti qurub, eyni sistemi təkrarlayır. Bu da Ukraynanın müəyyən boşluqlarının olduğunu həm də göstəricisidir. Avropa və

mümkün olmadığı zaman müdafiə xəttinə çəkilirlər. Bu, dünya praktikasında olan bir taktikadır. Avropa və ABŞ-in əvvəlki yardımları artıq gözə çarpmır. Bunu etiraf etmək lazımdır. Ukrayna Silahlı Qüvvələrində silahların tükənməsi hiss olunur. Bunu ruslar da hiss edir. Lakin bildiyiniz kimi, dünya ölkələrinin əksəriyyəti buna imkan verməyəcək. Göründüyü qədər ilə bəzi Avropa ölkələri son zamanlar açıq şəkildə bunu bildirirlər ki, özlərinə lazım olan silahları Ukraynaya göndərməyəcəklər. Zelenski də bildirdi ki, Avropa onları silahlarla təmin edə bilmir. Bu tələbatın ödənməsi üçün silah zavodları istehsalı bərpa etməlidir. Bu barədə Zelenski açıqlama vermişdi. Əslində bu təkcə Ukraynanın özü üçün deyil, ehtimala görə Avropanın özünü qoruması üçün də çox vacibdir. Çünki müharibəni aparın Ukrayna Avropaya ən yaxın dövlətdir. Ərazisinə görə dünyanın ən böyük ölkəsi ilə müharibə aparır. Bilirsiniz ki, Böyük Britaniyanın müdafiə naziri Rusiya, Çin, İran və Şimali Koreya kimi ölkələrin adını çəkərək,

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda prokuror valideynlərin valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması və valideynlik hüquqlarından məhrum edilməsi barədə iddia qaldıra biləcək. Bu, Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsində müzakirəyə çıxarılaraq parlamentin plenar iclasına tövsiyə edilən Ailə Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, valideynlərin valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması və valideynlik hüquqlarından məhrum edilməsi barədə iddia qaldırmaq hüququ olan şəxslər sırasına prokurorluq orqanlarının da əlavə edilməsi təklif edilir.

Qeyd edək ki, hazırda uşağın yaxın qohumları, yetkinlik yaşına çatmayan uşaqları müdafiə edən orqanlar, məktəbəqədər, ümumtəhsil və başqa müəssisələr valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması barədə iddia qaldıra bilərlər.

Qeyd edək ki, hər bir valideynin övladları üzərində hüquq və vəzifələri bərabər və eynidir. Uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur və borcun yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarət edir. Valideynləri və ya qəyyumları olmayan, valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar dövlətin birbaşa himayəsindədir. Valideyn uşaqların mənəvi inkişafına, fiziki və psixi sağlamlığına xələl yetirməməli, həmçinin uşaqların tərbiyəsində onların istismarına, təhqir edilməsinə, mənəviyyatının alçaldılmasına, qəddarlığa, kobudluğa, biganəliyə yol verilə bilməz. Valideynlik hüquqlarını həyata keçirərkən uşaqların hüquq və mənafərlərinə ziyan vuran valideynlər qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar və öz hüquqlarından məhrum belə oluna bilərlər. Belə ki, valideyn öz vəzifələrini yerinə yetirmədikdə, alimenti qəsdən ödəmədikdə, heç bir

üzrlü səbəb olmadan uşağı doğum evindən və yaxud hər hansı müalicə, tərbiyə, əhalinin sosial müdafiəsi müəssisəsindən, reabilitasiya müəssisələrindən götürməkdən imtina etdikdə, öz hüquqlarından sui-istifadə etdikdə, uşaqlara qarşı məişət zorakılığı ilə bağlı hərəkətlər törətdikdə, xroniki alkoqol və narkomaniya xəstəsidirsə, uşaqların və ya ərinin (arvadının) sağlamlığına və ya həyatına qarşı qəsdən edilmiş cinayət törətdikdə valideynlik hüquqlarından məhrum edilə bilər.

Valideynlik hüquqlarından məhrum edilmə halı şəxsi aliment ödəməkdən heç bir halda azad etmir. Yəni şəxs bu hüququndan məhrum edilsə belə, aliment ödəməyə davam etməlidir. Belə ki, valideynlik hüququndan məhrum edilən valideyn öz uşağını böyütmək hüququnu da itirir, onun gələcək həyatı, məişət qayğıları ilə bağlı olan problemlərlə maraqlanmaq hüququ olmur.

Valideynlik hüquqlarından məhrum etmənin nəticələri isə aşağıdakılardır:

1. Valideynlik hüquqlarından məhrum edilmiş valideynlər (onlardan biri) qohumluq faktlarına əsasən, uşaqlar üçün ayrılmış dövlət müavinətini almaq, uşaqdan təminat almaq kimi bütün hüquqlarını itirirlər.

2. Valideynlik hüquqlarından məhrum edilmiş valideynlər ilə uşaqların birgə yaşamaq məsələlərini məhkəmə Azərbaycan Respublikasının mənzil qanunvericiliyinə əsasən həll edir. Uşaqlar vali-

Uşaqların müdafiəsi yönündə daha bir addım

Prokuror valideynlərin valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması və valideynlik hüquqlarından məhrum edilməsi barədə iddia qaldıra biləcək

nuni valideyni hesab olunurdu.

Amma indi artıq bununla bağlı dəyişiklik edilir. Hesab edirəm ki, bununla belə bu məsələyə komissiya tərəfindən bir nəzarət olunmalıdır. Yəni, bu təq prokurorun verdiyi qərar olmasın. Çünki gələcəkdə kim təminat verə bilər ki, sui-istifadə halı olmaya bilər.

Valideynlər öz hüquqlarını bildikləri qədər övladlarının da hüquqlarını bilməlidir. Uşaqların onlara məxsus olması mifini çoxdan qırmaq lazımdır. Valideyn təlim-tərbiyəsində uşağına qarşı məsuliyyətli olmalıdır, çünki o məsuliyyət daşıyır.

Xüsusən də məktəblinin bığaqlanması ilə bağlı son hadisə də onu göstərdi ki, ailənin uşağı verdiyi pis təlim-tərbiyə və xoşagəlməz ənənələr faciələrə səbəb ola bilər. Valideyn dərk etməlidir ki, övladının təlim-tərbiyəsində, təhsilində hansısa yanlışlığa yol verilərsə o, valideynlik hüququndan məhrum edilə bilər. Nə qədər ört-basdır etməyə çalışsalar da dövlət həmin uşaqların arxasındadır".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

deynlərin (hər hansı birinin) mənzildə xüsusi mülkiyyət hüququna - yəni mənzilə sahib olma, istifadə hüququna, o cümlədən vərəsəlik hüququna malikdir. Yəni uşaq valideynlik hüququndan məhrum olunmuş ata və ya anasının əmlakının varisi olur.

3. Uşağın digər valideynə verilməsi mümkün olmadıqda və ya valideynlərin hər ikisi valideynlik hüquqlarından məhrum edildikdə, uşağı onları əvəz edən şəxs - qəyyum və ya himayəçi təyin oluna və ya

qəyyumluq və himayə orqanına verilə bilər.

Bəs valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması ilə bağlı edilən dəyişikliyin əhəmiyyəti nədən ibarətdir? Valideynlər nələrə xüsusi diqqət etməlidir?

Mövzu ilə bağlı Azərbaycan Uşaqlar Birliyinin sədri Kəmalə Ağazadə "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Hələ bir neçə il öncə bu məsələ gündəmə gəlmişdi və mən hər zaman bu qanunu dəstəkləmişəm. Səbəb də odur

ki, bir çox hallarda ailə daxilində uşaqlara qarşı cinayət törədildikdə, yəni, valideyn uşağına zorakılıq, şiddət törətdiyi üçün cəzalandırılır, amma həmin valideynin valideynlik hüququndan məhrum edilməsi ilə bağlı dövlət ittihamçısı iddia qaldırmırdı.

Məsələn, dəfələrlə məhkəmə işlərimiz olub ki, uşağına qarşı cinsi zorakılıq edən ata cəzalandırılır, amma həmin atanın valideynlik hüququndan məhrum etmə məsələsi qaldırılmayıb. Qanunla həmin ata yenə də uşağın qa-

yıcları buna əhəmiyyət vermirlər. İllərdir deyilir, amma özəl daşıyıcılar buna məhəl qoymur. Öz balanslarında olan köhnə, bugünkü standartlara cavab verməyən avtobuslarla bu daşınmanı həyata keçirirlər. Bunun səbəbini də izah etməlidirlər.

Əlbəttə ki, gediş haqqına bunlar hamısı daxildir, daşıyıcılar sənişini komfortlu, təhlükəsiz daşınmasını həyata keçirməlidirlər. Onlar tenderdə iştirak edəndə bu kriteriyalara cavab verəcəklərini, bu şərtlərə əməl edəcəklərini qeyd edirlər. Yəni, belə bir öhdəlikləri var".

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı da hesab edir ki, avtobusların əksəriyyəti istismar müddətini başa vurub, bu səbəbdən onların istilik sistemləri işlək vəziyyətdə deyil: "Ancaq bəzilərində işlək vəziyyətdə olsa da, bundan qəsdən istifadə etmirlər. Eyni vəziyyət yayda da yaşayır, kondisioneri yandırmırlar. Başa düşürük ki, yayda kondisioner işlətdikləri zaman yanacaq sərfiyyatı artır. Ancaq burada maddi marağı güdmək doğru deyil. Nazirlər Kabinetinin müvafiq göstərişi var ki, avtobuslar istilik və sərinlətmə sistemi ilə təmin olunmalıdır. Bundan da mövsümə uyğun olaraq istifadə edilməlidir. Ola bilər ki, bəzi daşıyıcı şirkətlər hələ də elə bilirlər ki, istilik sistemini işlədən zaman da yanacaq istifa-

dəsi artır. Sürücülərin özbaşına davranışı normal yaşama deyil. Bu, nəqliyyat sisteminin də xoş qarşılanmayan halıdır. Əminəm ki, onların əksəriyyətinin istilik sistemləri işlək vəziyyətdə deyil. Nəinki istilik sistemi, avtobusun elə vacib elementləri var ki, heç onlar da işləmir".

Qeyd edək ki, mövzu ilə bağlı Azərbaycan Yəstü Nəqliyyat Agentliyindən mediaya bildirilib ki, hazırda yüzdə zədək marşrut üzrə müasir tələblərə cavab verməyən avtobus fəaliyyət göstərsə də, onların əksəriyyəti saz vəziyyətdədir. İctimai nəqliyyatda sənişinlərə göstərilən xidmətlərin təhlükəsizlik və keyfiyyət baxımından yüksək standartlara çatdırılması məqsədilə avtobus parkının yenilənməsi diqqət mərkəzindədir. Qeyd olunub ki, daşıyıcı şirkətlər qarşısında sənişindəşım tələblərinə cavab verməyən, o cümlədən köhnə, istismara yararsız avtobusların yeniləri ilə əvəzlənməsi ilə bağlı konkret tapşırıqlar qoyulur. "Hazırda paytaxt Bakıda 100-ə yaxın marşrut üzrə müasir tələblərə cavab verməyən avtobus fəaliyyət göstərir. İstismarda olan nəqliyyat vasitələri müasir tələblərə cavab verməyə deyil, böyük əksəriyyəti saz vəziyyətdədir", - deyər məlumatda qeyd olunur.

Afaq MİRAYIQ,
"Yeni Müsavat"

Marşrut avtobuslarında istilik problemi - niyə həllini tapmır?

Eldəniz Cəfərov: "Avtobuslar sənişinin komfortlu, təhlükəsiz daşınmasını həyata keçirməlidir, çünki öhdəliyi var"

Qışın oğlan çağında, şaxtılı günlərində də paytaxtın əksər marşrut avtobusları qızdırılmır. Bu günlər sənişinlərdən gələn şikayətlər qənaətimizi bir daha təsdiqlədi. İnsanlar mənzil başına çatanaq bumbuz oturmaqlarda oturmaq, soyuq salonda uzaq yol getməli olurlar. Bu isə xüsusən də infeksiya xəstəliklərinə daha tez, yaxud təkrar yaxalanma riski deməkdir.

Yayda hamam, qışda buz kimi olan avtobuslar haqda dəfələrlə yazılıb. Ancaq nə qədər tənqid səslənsə də, vəziyyət yaxşıya dəyişmir. Hətta bir çox hallarda standart uyğun müasir avtobuslarda da qışda istilik, yayda sərinlik olmur. Səbəb nədir - yanacağa qənaət, yoxsa? Məgər sənişinin ödədiyi gediş haqqına istilik və ya sərinlik təminatı daxil deyil? İnsan komfort vəziyyətdə, normal temperaturda yol getməli deyil ki?

Qeyd edək ki, 12, 113, 191, 106 sayılı avtobuslardan istifadə edən sənişinlər bizimlə söhbətdə bildirdilər ki, adicəkilən avtobuslarda istilik

yox dərəcəsindədir, oturmaqlar da pis vəziyyətdədir.

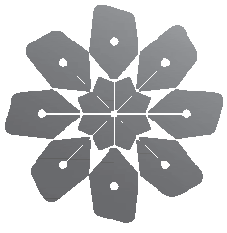
Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın nəqliyyat və rəqəmsal inkişaf nazirinin müavini Rəhman Hümətov deyib ki, hazırda Bakıda fəaliyyət göstərən 180-ə yaxın marşrut sayını 90-ə endirmək lazımdır. Onun sözlərinə görə, bu prosesdə avtobusların sayı azalmayacaq, sadəcə marşrutların uzunluğu artacaq. Nazir müavini həmçinin gələn il Bakıda

avtobusların elektrikle işləyən avtobuslarla əvəzlənməsinin planlaşdırıldığını söyləyib. "2024-cü ildə Azərbaycan COP-29-a ev sahibliyi edəcək. Gələn ildən biz Bakının küçələrində daha tez-tez yeni elektrobussları görəəcəyik", - deyər o qeyd edib.

Bundan əlavə, mövcud marşrut xətlərində avtobus problemlərindən danışan R.Hümətov əlavə edib ki, hazırda Bakıda 400-ə yaxın

avtobus müasir tələblərə cavab vermirlər.

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Eldəniz Cəfərov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, ictimai nəqliyyatda sənişindəşım ilə məşğul olan avtobusların hamısı müasir sənişindəşım tələblərinə cavab verməlidir. Xüsusən, yayda soyutma sistemi, qışda da istilik sistemi olmalıdır. Bu vacib tələblərdən biridir. Təəssüf ki, bəzi özəl daşı-

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycandan Rusiyaya ötən ilin dekabrından başlanan süfrə yumurtası ixracı davam edir. “Rosselxoznadzor”un saytında yerləşdirilən məlumata görə, yanvarın 25-də Azərbaycandan Rusiyaya süfrə yumurtasının 612 min ədəddən ibarət daha iki partiyası ixrac olunub. İndiyədək ümumilikdə Azərbaycandan Rusiyaya 4,2 milyon ədəd yumurta çatdırılıb.

Məlumatda qeyd olunur ki, 36 ton (612 min ədəd) həcmində iki partiya yumurta Yaraq-Qazmalar sərhəd keçid məntəqəsi vasitəsilə Rusiyaya ixrac olunub. Agentliyin məlumatına görə, yanvarın 25-də Rosselxoznadzorun rəhbəri Sergey Dankvert ilə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin rəhbəri Qoşqar Təhməzli arasında telefon danışığı olub. Dankvert Rusiyaya süfrə yumurtası tədarükünü artırdığına görə Qoşqar Təhməzliyə minnətdarlığını bildirib, həm Azərbaycan, həm də Rusiya istehsalçılarının ixracını artırmaq üçün stimulu olduğunu qeyd edib: “Ölkələr arasında iqtisadi əlaqələr durmadan inkişaf edir. Rusiya və Azərbaycan ümumilikdə kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə ticarət dövriyyəsinin gələcək artımı üçün böyük perspektivlər görürlər”.

Məlumat üçün bildirik ki, Rusiya hökuməti ölkədə yumurtanın bahalaşmasının qarşısını almaq üçün iyun ayına qədər onun idxalını bütün rüsumlardan azad edib. Azərbaycan sahibkarları bu fürsətdən yararlanmağa çalışırlar.

Qeyd edək ki, Azərbaycandan yalnız Rusiyaya deyil, Körfəz ölkələrinə də süfrə yumurtası ixrac olunur. Bu proses ar-

tıq iki ildir başlayıb və getdikcə də ixrac həcmində artım qeydə alınır. Azərbaycan Quş əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının məlumatına görə, Azərbaycanda süfrə yumurtası istehsalı ümumi tələbatın 130 faizi həcmindədir. Belə ki, Azərbaycanda gündəlik süfrə yumurtası istehsalı 5 milyon ədədə yaxın, gündəlik tələbat isə 3,6 milyon ətrafındadır.

Assosiasiyanın İdarə Heyətinin sədri Mürvət Həsənlinin dediyinə görə, quşçuluq təsərrüfatları son illərdə dövlətin verdiyi dəstəkdən uğurla bəhrələnilir. “Hazırda Prezident İlham Əliyevin bilavasitə tapşırığı ilə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı istehsalçılarının çoxsaylı dəstək mexanizmləri tətbiq olunur. Quşçuluq təsərrüfatları da bu mexanizmlərdən bəhrələnilir. Belə ki, quşçuluqda istifadə olunan yem və yem əlavələrinin idxalı və satışı ƏDV-dən azad olunub. Onlar həmçinin gömrük rüsumundan da azaddır. Süfrə yumurtası istehsalçılarının istifadə etdiyi avadanlıqlar dövlət subsidiyası ilə alınır. Bundan əlavə, quşçuluqda yem kimi istifadə olunan buğda, ərpa, qarğıdalı əkinləri subsidiyalaşdırılır. Nəhayət, dövlətimiz Azərbaycana toyuq əti və yumurta idxalına əlavə

İqtisadiyyat

ÜSAVAT
N 16 (8389) 27 yanvar 2024

Azərbaycan toyuq əti ilə özünü tam təmin edə bilər

Yaxın illərdə ölkəmizin hətta ixraca da başlaması mümkündür

rüsumlar tətbiq etməklə yerli istehsalçılar üçün daha əlverişli şərtlər formalaşdırıb. Bütün bunların sayəsində son illərdə süfrə yumurtası ilə özünütələbat 130 faizə yüksəlib”.

M.Həsənlili onu da qeyd edir ki, Azərbaycan quşçuluq təsərrüfatları yalnız süfrə yumurtası deyil, damazlıq yumurtasının da idxalına başlayıblar: “Bu, Azərbaycan tarixində bir ilkdir. Yanvar ayından etibarən “Gilezi Quşçuluğu”un istehsal etdiyi damazlıq yumurtanın Körfəz ölkələrinə ixracına başlanıb. Biz yaxın illərdə toyuq

ətinin də ixracına nail olmaq niyyətindəyik. Hazırda toyuq əti ilə özünütəminat 90 faizə yaxındır. Biz sahibkarların istehsalı artırmaq üçün zəruri olan addımlar barədə təkliflərini hökumətə təqdim etmişik. Əgər təkliflərimiz qəbul olunarsa, yaxın bir neçə il ərzində toyuq əti ilə özünütəminat səviyyəsini 100 faizə çatdırmaq, daha sonra isə ixraca başlamaq niyyətindəyik”.

Onu da bildirik ki, Rusiyaya yumurta ixracı başlanan zaman Azərbaycanda bu məhsulun bahalaşacağına dair məlu-

matlar yayıldı. Hətta bəzi ticarət şəbəkələrində qiymət artımına belə gedildi. Lakin Azərbaycan Quş əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası açıqlama ilə çıxış edərək, nəinki son günlərdə, hətta son aylarda Birliyədə təmsil olunan yumurta istehsalçılarının heç biri tərəfindən yumurtanın müəssisədən çıxış qiymətində artım edilmədiyini bildirdi: “Belə ki, içərisində 360 yumurta olan bir qutunun marketə çatdırılma da daxil olmaqla, qiyməti 53 manat təşkil edir ki, bu da 1 yumurta üçün 14,5 qə-

pik deməkdir. Bu qiymət hətta ötən ilin eyni dövründəkindən 1 qəpik ucuzdur”.

M.Həsənlili bildirir ki, artıq Rusiyaya ixracla bağlı yaranan yalançı ajiotaj arxada qalıb: “Biz artıq eksport ticarət şəbəkələrində yumurta qiymətlərində azalmanı belə müşahidə edə bilirik. Qarşıdan gələn həftələrdə mövsümi şərtlərlə bağlı istehsal həcmi daha da artacaq və qiymətlərin artması gündəmdən tamamilə çıxacaq”.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2023-cü il ərzində Azərbaycanda 2 milyard 188,1 milyon ədəd yumurta (bütün növ ev quşlarından alınmış yumurtalar daxil olmaqla) istehsal edilib. Yumurta istehsalı 2022-ci ilə müqayisədə 8,4 faiz və ya 170 milyon ədəd artıb.

Hesabat dövründə quşçuluq müəssisələrində 1 milyard 53,5 milyon ədəd toyuq yumurtası istehsal edilib ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 19,7 faiz və ya 173,5 milyon ədəd çoxdur.

Ötən il quşçuluq müəssisələrində yumurtlayan toyuqların sayı 4 milyon 422,1 min baş təşkil edib və hər yumurtlayan toyuqdan orta hesabla 244 ədəd yumurta alınıb.

Qeyd edək ki, bu dövrdə ən çox yumurta Hacıqabul (414 milyon ədəd), Xızı (407,8 milyon ədəd) və Sabirabad (215,7 milyon ədəd) rayonlarında istehsal edilib.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKIT

Dövlət Xidməti “Whatsapp+”la bağlı məsələyə aydınlıq gətirib

Elektron Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən aparılan araşdırmalar nəticəsində vətəndaşların üzləşdiyi maliyyə itkisinin və cihazlarının zərərverici proqramlarla yoluxmasının əsas səbəbinin “Whatsapp+” və bunun kimi rəsmi müəllifi tərəfindən yayımlanmayan, eləcə də etibarlı mənbələrdən yüklənilməyən tətbiqlər nəticəsində baş verdiyi müəyyən olunub.

Bu barədə Elektron Təhlükəsizlik Xidmətindən “APA-Economics”in sorğusuna cavab olaraq bildirilib.

Dövlət xidmətindən verilən məlumatda qeyd olunub ki, kiberdözümlər belə tətbiqlər vasitəsilə vətəndaşların fərdi məlumatlarını oğurlamaq və cihazlarından növbəti kiberhücumları həyata keçirmək məqsədilə istifadə edir.

“Elektron Təhlükəsizlik Xidməti vətəndaşları bu kimi hallara qarşı diqqətlə yanaşmağa çağırır. ETX vətəndaşlara cihazlarına tətbiqləri yalnız rəsmi mənbələrdən yükləməyi, tətbiqləri yükləyərkən onlara verilən icazələri mütləq qaydada nəzərdən keçirməyi tövsiyə edir”, - deyə qeyd olunub.

Qeyd edək ki, bir neçə gündür sosial şəbəkələrdə “Whatsapp+” istifadəçilərinin bank hesablarının ələ keçirilməsi kimi məlumatlar yayılıb.

Ombudsman 6 nömrəli məktəbdəki hadisəni nəzarətə götürüb

Bakı şəhəri T.İsmayilov adına 6 nömrəli məktəb-liseyde zorakılıq hadisəsinin baş verməsi ilə bağlı mediada yayılan

məlumat dərhal Ombudsman Aparatı tərəfindən nəzarətə götürülüb.

Bu barədə Om-

budsman Aparatından APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib. Qeyd edilib ki, sözügedən məsələ ilə

bağlı Ombudsman Aparatına daxil olmuş müraciətlə əlaqədar aidiyyəti səlahiyyətli dövlət qurumlarına sorğular göndərilib, məktəbin direktoru ilə əlaqə saxlanılıb.

“Hazırda araşdırma davam etdirilir. Nəticəsi barədə müraciət müəllifinə əlavə məlumat veriləcək”, - deyər cavabda qeyd edilib.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl Bakı şəhəri 6 nömrəli məktəb-liseyde II sinif şagirdinin VII sinif şagirdləri tərəfindən zorakılığa məruz qalması ilə bağlı məlumat yayılıb. Bu barədə səsləndirilən iddialar çərçivəsində aparılan araşdırmalardan sonra məktəb rəhbərliyinə xəbərdarlıq edilib. Həmçinin VII sinif şagirdlərindən birinin başqa məktəbə keçirilməsi ilə bağlı qərar qəbul edilib.

MUSAVAT

Son səhifə

N 16 (8389) 27 yanvar 2024

Yanvar

Anadangəlmə karlılığı olan uşaqların eşitməsi bərpa olunub

Alimlər anadangəlmə karlıqdan əziyyət çəkən uşaqların eşitmə qabiliyyətini bərpa etmək üçün gen terapiyasından istifadə ediblər. Tədqiqat Şanxaydakı (Çin) Fudan Universitetində aparılıb. Pasiyentlər OTOF (otoferlin) genindəki mutasiyaların səbəb olduğu oto-somal resessiv karlığın spesifik formasından əziyyət çəkiblər. Bu gen səs signalının qulaqdan beyinə ötürülməsi üçün zəruri olan eyniadlı zülal kodlayır. Terapiya üçün OTOF geninin işlək versiyasını daşıyan adeno-assosiativ virusdan (AAV) istifadə edilib. O, xüsusi cərrahi əməliyyatla xəstələrin qulaqlarına daxil edilib. Prosedur əvvəlcə siçanlar və insan olmayan primatlar üzərində sınaqdan keçirilib.

Rusiyada kişi iki günün qar uçuşunu altında keçirdi

Rusiyanın Saxalin vilayətində xilasedicilər qar uçuşunu altında qalan avtomobilində iki gün keçirən sakinə kömək ediblər. "Çox sağ olun. Deyəsən, paylaşım köməyimə yetişdi, məni çıxartdılar. İndi artıq yana-çaqdoldurma məntəqəsinə gəldim, evə gedirəm. İlk etmək istədiyim şey yuyunmaqdır", - deyə xilas edilən sakin etdiyi son paylaşımında bildirib.

Qeyd edək ki, daha əvvəl o, sosial şəbəkədə çuxura düşdüyünü və çıxma bilmədiyini yazaraq kömək istəyib. Maşınını tərk etmək istəməyən kişi avtomobilin içində çoxlu qiymətli əşyaların olduğunu bildirib. Yanacağı bitən avtomobilində iki gün gəcələyən sakin yemək də yeməyib. Xatırladaq ki, güclü qar səbəbindən heyatın iflic olduğu Saxalində fövqəladə vəziyyət rejimi tətbiq edilib.

Hamiləlik zamanı pəhriz uşaq üçün təhlükəlidir

Alimləri hamiləlik zamanı az protein qəbul edən uşaqlarda prostat xərçəngi riski daha yüksəkdir. Bu barədə Braziliyanın San-Paulo Dövlət Universitetinin (UNESP) alimləri xəbərdarlıq ediblər. Onların sözlərinə görə, tədqiqatlar iki istiqamətdə aparılıb. Bioinformatikadan istifadə etməklə aparılan tədqiqatlar zamanı gen ekspresiyasında hormonal disbalans və yüksək prostat xərçəngi riski ilə əlaqəli ola biləcək dəyişikliklər müəyyən edilib.

Bundan başqa alimlər siçanlar üzərində təcrübə aparılıb. Məlum olub ki, hamiləlik və laktasiya dövründə məhdud inkişaf zamanı zəif proteinli zülallı pəhrizlə nəslin prostat xərçəngi riskinin artması arasında əlaqə var. Hər iki halda araşdırmalar göstərir ki, erkən inkişaf zamanı zəif proteinli pəhriz nəslin sağlamlığına və

xəstəliklərin trayektoriyasına təsir göstərir. Tədqiqat San-Paulo Araşdırma Vəqfi (FAPESP) tərəfindən dəstəklənib.

BƏƏ ordusu döyüş robotları ilə təchiz ediləcək

Estoniyanın "Milrem Robotics" şirkəti BƏƏ ordusuna 60 döyüş robotu və pilotsuz yerüstü nəqliyyat platforması verəcək. Bu barədə "Edge Group" müdafiə konqlomeratı məlumat yayıb. "Milrem Robotics" şirkəti ilə BƏƏ Müdafiə Nazirliyi arasında müqavilə "Unmanned Systems Exhibition & Conference" (UMEX) zamanı elan edilib. BƏƏ ordusu silah və kəşfiyyat avadanlığı olan maşınlarla təchiz ediləcək.

"Müqaviləyə əsasən ordu 30 millimetrik MK-44 toplanı olan tırtılı robot döyüş maşınları, 30 millimetrik M230LF toplanı ilə uzaqdan idarə olunan modullarla təchiz edilmiş "TheMIS" döyüş vahidləri, atəş aşkarlama imkanları olan radar və kamera sistemləri ilə işləyən "TheMIS" kəşfiyyat maşınları ilə təchiz olunacaq", - deyə şirkətin verdiyi məlumatda bildirilir. Qeyd edək ki, "TheMIS" platforması saatda 20 kilometrə qədər sürət əldə etməyə imkan verən hibrid elektrik stansiyası ilə təchiz edilib. Robot 1.2 min kiloqrama qədər yük daşıya bilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Tərleyən ayaqları 10%-li formalin məhlulu ilə silirlər. Formalin məhlulunu həftədə 2-3 dəfə ayaqları yuyub quruladıqdan sonra çəkirlər.
- * Yayda saçlara çoxlu toz qonur. Bunun üçün baş şotkasına köhnə kapron corab dolayır, sonra darayırlar.
- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və ya bitki yağı sürtülür.
- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə fünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinin qəhvə xılı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırıqar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dirnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.

Alp dağlarında qiyamətə hazırlıq: Yerin 300 metr altında...

Nüvə müharibəsi başlayacağı təqdirdə hər şeyin məhv olacağını düşünən tədqiqatçılar İsveçrənin Alp dağlarında xüsusi sığınacaq inşa ediblər. 60 milyon məlumat "super" disklərə yazılıb və yerin 300 metr altında gizlədilib. Hazırda dünyanın ən böyük narahatlığı Rusiyanın hansısa Avropa ölkəsinə hücumu nəticəsində Üçüncü Dünya müharibəsinin başlaması və nüvə döyüşlərinin yaranması ehtimalıdır. Avropa ölkələri sözün əsl mənasında müharibəyə hazırlaşır. Nüvə müharibəsi isə bəşəriyyətə dair bütün məlumatları məhv edə və dünyanı yenidən mağara dövrünə qaytara bilər. Bunun qarşısını almaq və bəşəriyyətlə bağlı bütün məlumatları mühafizə etmək üçün isə texnologiyadan istifadə olunur.

Bu baxımdan ABŞ-də yerləşən "Arch Mission Foundation" şirkəti tərəfindən "Global Knowledge Vault" (Global Bilik Anbarı) adlı layihə həyata keçirilir. Layihə çərçivəsində bəşəriyyətə dair 60 milyon mikroskopik səhifəlik məlumat super yaddaşa malik disklərdə toplanır və bu disklər də İsveçrənin Alp dağlarında sığınacaqda mühafizə olunur.

Xüsusi dəvətlə sözügedən əraziyə gedən İngiltərənin "The Sun" qəzetinin müxbiri sığınacağın içərisində yeraltı tunellər, laboratoriyalar və miniatür dəmir yolu olduğunu yazıb.

Super yaddaşa malik bu kvart disklər İngiltərədəki Sauthampton Universitetinin Optoelektronika Laboratoriyasında hazırlanıb. Disklərin hazırlandığı texnologiyanın yaradıcısı olan professor Peter Kazanski onları "Supermen yaddaş kristalları" adlandırır.

"Hətta 1000 dərəcə istiye belə dözümlüdür. Sonunda qədər məlumatın toplanması mümkündür, məhv edilə bilməz. Bu disklər insan beyninə bərabər tutuma malikdir və nano lazerlərlə həkk olunmuş məlumatları, "Vikipediya" və "Rosetta" dil arxivlərini ehtiva edir", - deyə Peter Kazanski qeyd edib.

"Arch Mission Foundation" hər qitədə oxşar anbarlar yaratmağı hədəfləyir.

Həmçinin 7,5 santimetrlik disklərin Aya, Marsa, Venəraya və Yerə yaxın asteroidlərə də göndərilməsi planlaşdırılır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAVI: 1.500